

Eesti elanikkonna turvalisuse uuring

2019

Tellijä: Politsei- ja Piirivalveamet

Töö teostaja: Eesti Uuringukeskus OÜ ja Norstat Eesti AS

Projektijuht: Pille Hillep

Analüütik: Riin Pärnamets

Küsitlusjuht: Sigrid Vilt (Norstat Eesti AS)

September 2019

SISUKORD

TULEMUSTE KOKKUVÕTE	3
METOODIKA	8
UURINGU EESMÄRK	8
KÜSITLUSE LÄBIVIIMISE PROTSESS	8
VALIMI KIRJELDUS	8
ANDMETE ANALÜÜS	11
TULEMUSED	12
1. RAHULOLU POLITSEIGA	12
2. KOKKUPUUDE POLITSEIGA	20
3. ELANIKE OHUTUNNE	31
4. KURITEO OHVRIKS LANGEMINE	38
<i>Varguste ohvriks langemine</i>	44
<i>Lähisuhtevägivalda ohvriks langemine</i>	44
<i>Veebikuriteo ohvriks langemine</i>	45
5. KOKKUPUUDE PIIRIVALVEGA	46
6. RAHULOLU PIIRIVALVEGA	50
<i>Rahulolu piiriületamisega</i>	54
<i>Rahulolu merepäästega</i>	54
7. RAHULOLU POLITSEI- JA PIIRIVALVEAMETI TEENINDUSEGA ISIKUT TÕENDAVA DOKUMENDI TAOTLEMISEL	56
8. ENNETUSTÖÖ	61

TULEMUSTE KOKKUVÕTE

Rahulolu politseiga

- Eesti Politseiga on rahul 82% elanikest, rahulolematuid on 13%, sh täiesti rahulolematuid on 3%. Kõige rohkem on rahul Kärddla ning kõige vähem Narva politseijaoskonna piirkonna elanikud.
- Kõige enam põhjustab politseiga rahulolematust elanike usaldamatus politsei osas, lootusetu tunne politseilt abi saada ning arvamus, et kuritegude karistused on ebaõiglaselt kerged. Lisaks elanike hinnangul kulutab politsei liigselt ressursi liiklusjärelvalvele ning selletõttu tegelevad vähem teiste süütegude lahendamisega.
- Kõige enam ollakse rahul oma elupiirkonna politsei välise korrektsusega, kõige vähem aga ennetustöö läbiviimisega, tegutsemise tulemuslikkuse ja kiirusega. Kõige positiivsemalt hindavad kohalikke politseinike erinevates aspektides Kärddla politseijaoskonna piirkonna elanikud ning kõige negatiivsemalt Jõhvi ja Narva piirkonna elanikud.
- Võrreldes eelmiste aastatega on paranenud rahulolu elupiirkonna kohaliku politsei välise korrektsusega, suhtlemisioskusega, kättesaadavusega, ametialase ja tegutsemise oskusega ja ennetustöö läbiviimisega kõikide politseipiirkondade lõikes.
- 74% elanike hinnangul saab politsei kuritegevuse ohjeldamisega hästi hakkama, veidi alla viiendiku arvab, et pigem halvasti ning ligi kümnendik ei oska hinnangut anda. Võrreldes varasemate aastatega on hinnang kuritegevusega ohjeldamisele oluliselt paranenud – 4 aastaga on positiivsete hinnete osakaal tõusnud ligi viiendiku võrra.

Kokkupuude politseiga

- Viimase aasta jooksul on Eesti elanikest 53% ise või kõrvaltäijajana politseiga kokku puutunud. Politseiga otse kokkupuutunud isikutest on viiendik olnud ohvri rollis, neljandik õigusrikkujad või õigusrikkumises kahtlustatavad ning veidi üle poole on politseiga kokkupuutunud mõnes muus situatsioonis, eelkõige koolitusel, ennetustöös või avalikul üritusel. Kõige enam on ohvrina või õigusrikkujana kokku puutunud patrullpolitseinikega.

- Kolmandik kuriteo või väärteo ohvritest ei ole kunagi juhtunust politseid teavitanud, samas pealtnägijana ei annaks õigusrikkumisest politseile kunagi teada vaid 4% Eesti elanikest. Nii pealtnägijana kui ka ohvrina on oluline põhjus, miks politseid süütegusest ei teavitata, arvamus, et sellest ei ole kasu või see ei ole alati vajalik. Ohvritel on olulisteks põhjuseks olnud ka asjaolu, et süütegu ei ole olnud piisavalt suur või olukord on lahenenud ilma politsei abita.
- Veidi üle kolmandiku sotsiaalmeediakontode omanikest teavitaks ise ühiskonda õigusrikkumisest läbi sotsiaalmeedia. Mida vanem on sotsiaalmeedia konto kasutaja, seda suurema tõenäosusega jagaks ta õigusrikkumise kohta infot sotsiaalmeedias.
- Kõige enam eelistatakse politseiga suhelda nii ohvrina kui ka muudes küsimustes telefoni teel (66%), viiendik eelistab otsekontakti ning 5% emaili teel suhtlemist. Ülejäänud suhtluskanaleid eelistab kasutada väga väike hulk elanikkonnast.

Turvatunne ning kuriteo ohvriks langemine

- 94% elanikest peab politsei rolli ennetustöö läbiviimisel oluliseks ning aastate lõikes olulisi muutusi hoiaku suhtes toimunud ei ole.
- Elanikud ootavad, et politsei tegeleks kuritegevuse ennetusmeetmena rohkem probleemsete sihtrühmadega (81%), korraldaks loenguid koolides ja lasteaedades (71%) ning jagaks ennetusteemalist infot läbi meedia (68%). Lisaks üle poolte elanikest arvab, et politsei võiks osaleda võrgustikutöös kohalikul tasandil, viia läbi teavituskampaaniaid ning levitada infot avalikel üritustel. Ligikaudu kolmandik elanikest arvas, et ennetustööd tuleks teha läbi kogukondlike kokkusaamiste ning infomaterjalide levitamise.
- Elanikud on oma vara kaitsmisel kõige enam pööranud tähelepanu kõikvõimalikele küberturvalisuse ennetusmeetmetele: internetis ei avata kahtlaseid linke või manuseid (69%), ei jagata detailset infot enda kohta sotsiaalmeedias (60%), paroole teiste inimestega ja kontaktandmeid tundmatutele isikule suhtlusvõrgustikes (58%) ning kustutatakse ära kahtlased meilid (53%). Kõige vähem kasutatakse enda ja vara kaitsmiseks ennetusmeetmena tulirelva ostmist, enesekaitsekursuseid või liitumist naabrivalvega (kõik alla 5%).

- Pimedal ajal tunneb oma elupiirkonnas end turvaliselt 77% Eesti elanikest, sh täiesti julgelt ligi kolmandik. Veidi ebakindlalt tunneb end 18% ning väga ebakindlalt 4%. Võrreldes varasemate aastatega on inimeste turvatunne järjest suurenenud. Jätkuvalt tunnevad ennast kõige turvalisemalt Hiiu- ja Saaremaa elanikud, kõige ebaturvalisemalt aga Ida-Virumaa elanikud.
- Suurimaks ohuks peavad elanikud jätkuvalt liikluses ettetulevaid ohuolukordi. Elanike hirmude seas reastusid järgmisena merereostuse oht ning interneti keskkonnas raha või muu vara väljapetmise ja arvuti andmetesse sekkumise, nuhkvara, pahavara ja arvutiviiruse levitamise oht. Kõige vähem peetakse tõenäoliseks, et satutakse lähisuhtevägivalla ning salakaubanduse ohvriks või looduses hädas olles jäädakse politsei abita. Samas kui võrrelda, mis kuriteo ohvriks kõige sagedamini satutakse, siis ligi kolmandik kuriteo ohvritest on viimase aasta jooksul langenud varguse ohvriks, millele järgnesid liiklusõnnetused, lähisuhtevägivald ja interneti keskkonnas raha või muu vara väljapetmine.
- Aastate lõikes on vähenenud elanike ohutunne peaaegu kõikide ohtude ja kuritegevusliikide osas. Kõige enam on ohutunne vähenenud tänavakuritegevuse, narkokuritegevuse, varguste, avalikus ruumis vägivalla, liiklusega seotud ohtude, ebaseadusliku rände ja korruptsiooni osas. Vaid väga vähesel määral on kasvanud ohutunne merereostuse ja nende inimeste osas, kes töötavad riigis ebaseaduslikult.
- Kümnendik elanikkonnast on langenud viimase aasta jooksul kuriteo ohvriks. Eesti elanikkonnast ligikaudu 68 670 inimest on sattunud ohvriks ühekordselt ja 19 620 mitmekordselt. Aastate lõikes ei ole ohvrite arvus olulisi muutuseid toimunud.
- Võrreldes 2017. aastaga on kõige rohkem vähenenud liiklusõnnetustesse sattumine, kelmuse ning vargustega ohvriks langemine, kõige enam on kasvanud aga lähisuhtevägivallaga ning interneti pettuste ohvrite osakaal. Kuigi kolmandik elanikkonnast astub samme, et hoiduda krediitkaardipettuste ja kelmuste ohvriks langemisest internetis, on siiski mõnevõrra kasvanud interneti pettuste ohvriks langenute osakaal.
- Sarnaselt 2017. aastaga on elanike seas näha tendentsi, et veidi enam langetakse varguse ohvriks tänaval ning maakodudes, vähem aga kodust ning sõidukitest asjade varguse ohvriks.

Rahulolu Piirivalvega

- Veidi üle kolmandiku Eesti elanikest on viimase aasta jooksul piirivalvega kokku puutunud, nendest 81% on kokku puutunud harvem kui kord kuus, 16% igakuiselt ja 4% iganädalaselt.
- Kõige enam puututakse piirivalvega kokku Tallinna lennujaamas (25%), Narva-1 piiripunktis (22%) ning Narva kordonis (13%).
- Kõige levinum situatsioon piirivalvega kokkupuutumisel on piiriületamine (82%). Piiriveekogudel, merepäästesituatsioonis kokkupuudet ning õigusrikkumisi või nendes kahtlusalusena olemist on olnud alla 5% juhtudest erinevate situatsioonide lõikes.
- Rahulolu piirivalve tööga on jätkuvalt kõrge – 91% piirivalvuritega kokkupuutunutest on nende tööga rahul. Võrreldes 2017. aastaga on rahulolu veidi tõusnud.
- Piirivalvuritega kokkupuutunud elanikud hindasid piirivalvurite juures kõige kõrgemalt nende välist korrektsust, seejärel ametialast oskust ning tegutsemise tulemuslikkust. Kõige vähem oldi rahul suhtlemisoskuse ja kättesaadavusega. Võrreldes 2017. aastaga on rahulolu kõikides teenindusaspektides veidi paranenud.
- Rahulolu piiriületuse korraldusega on jäänud võrreldes varasemate aastatega sama heaks, kuid veidi on tõusnud väga rahulolevate isikute osakaal. Samas piiriületuse kiiruse osas on mõnevõrra kasvanud rahulolematute osakaal.

Rahulolu teenindusega isikut tõendava dokumendi taotlemisel

- Viimase aasta jooksul on veidi üle kolmandiku elanikest taotlenud isikut tõendavat dokumenti. Kõige enam on seda tehtud teeninduses koha peal (78%), kuid ligikaudu viiendik taotles dokumenti politsei iseteeninduses ning mõned üksikud ka emaili või posti teel.
- Dokumenti taotlenud isikute rahulolu Politsei- ja Piirivalveameti teenindusega isikut tõendava dokumendi taotlemisel on kõrge – 91% on rahul teenindusega.
- Kõige enam on esindustest isikut tõendavat dokumenti taotletud Tallinna Tammsaare esindusest (27%), Tallinna Pinna esindusest (15%) ning Tartu esindusest (10%).
- Kolmandik isikut tõendava dokumendi taotlejatest on nõus tasuma suuremat riigilõivu, kui nad saaksid dokumendi mugavamalt kätte. Nendest ligikaudu pooled oleks valmis

lisamugavuste eest tasuma kuni 5 eurot rohkem, üle kolmandiku kuni 10 eurot ning viiendik üle 10 euro.

METOODIKA

UURINGU EESMÄRK

Uuringu eesmärgiks oli uurida Eesti elanike turva- ja ohutunnet, kuriteo ohvriks langemist ning rahulolu Politsei- ja Piirivalveametiga ning nende aspektide muutumist ajas.

KÜSITLUSE LÄBIVIIMISE PROTSESS

Küsitlus viidi läbi kombineeritud meetodil: veebipaneeli- (70%) ja telefoniküsitlusena (30%). Küsitlus viidi läbi nii eesti kui ka vene keeles, vastavalt vastaja soovile. Veebiküsimustikule vastamise aeg oli keskmiselt 10 minutit ning telefoniintervjuudel 14 minutit.

Küsitluse läbiviimiseks kasutati 2017. aasta sarnase uuringu¹ aluseks olnud ankeeti, mida täiendati ja parandati koostöös Tellijaga. Küsimustik koosnes valikvastustega kinnistest küsimustest koos täiendava kommenteerimise võimalusega ning lisaks olid mõned lahtised küsimused.

Küsitlus toimus ajavahemikus 17.08 – 30.09.2019.a.

VALIMI KIRJELDUS

Uuringu üldkogumi moodustasid Eesti elanikud vanuses 15-74 a., keda on Statistikaameti andmetel kokku 980 997 inimest (2019.a. 1. jaanuari seisuga). Uuringu eeldatav netovalimi suurus oli 3850 vastajat, küsitleti 3888 inimest. Valimi moodustamisel arvestati üldkogumi jaotust soo, vanuse, rahvuse ja hariduse tunnuste lõikes.

Uuringu läbiviimisel kasutati kvootjuhuvalimit. Tellija soov oli, et igast politseipiirkonnast vastaks küsitlusele vähemalt 175 inimest (kvootide kirjeldus Tabel 1-s), eesmärgiga analüüsida andmeid ka politseijaoskondade lõikes.

Moodustunud valimi kihtides toimus vastajate leidmine juhuvaliku põhimõtetest lähtuvalt.

---

¹ Avaliku arvamuse uuring 2017, töö teostaja Turu-uuringute AS

Tabel 1. Valimi jaotus politsei piirkondade ja prefektuuride lõikes (N).

PPA politseijaoskonnad	Tööpiirkonnad	Prefektuur	Eeldatav valimi (N)	Lõplik valimi (N)
Tallinna Kesklinna politseijaoskond	Kesklinna ja Põhja-Tallinna linnaosa Tallinnas	Põhja	300	301
Ida-Harju politseijaoskond	Loksa linn, Maardu linn, Aegviidu vald, Anija vald, Jõelähtme vald, Kose vald, Kuusalu vald, Raasiku vald, Rae vald, Viimsi vald ning Lasnamäe ja Pirita linnaosa Tallinnas	Põhja	375	382
Lääne-Harju politseijaoskond	Keila linn, Paldiski linn, Saue linn, Harku vald, Keila vald, Kernu vald, Kiili vald, Nissi valla, Padise valla, Saku valla, Saue vald ja Vasalemma vald ning Kristiine, Nõmme, Mustamäe ja Haabersti linnaosa Tallinnas	Põhja	475	480
Kagu politseijaoskond*	Võru maakond, Valga maakond ning Põlva maakond ja sellega külgnevate piiriveekogus asuvad saared	Lõuna	525	529
Tartu politseijaoskond*	Tartu maakond, Jõgeva maakond	Lõuna	375	377
Viljandi politseijaoskond	Viljandi maakond	Lõuna	175	175
Kärdla politseijaoskond	Hiiu maakond ning sellega piirnevas territoriaal- ja sisemeres asuvad saared	Lääne	175	175
Paide politseijaoskond	Järva maakond	Lääne	175	176
Haapsalu politseijaoskond	Lääne maakond ning sellega piirnevas territoriaal- ja sisemeres asuvad saared	Lääne	175	186
Pärnu politseijaoskond	Pärnu maakond ning sellega piirnevas territoriaal- ja sisemeres asuvad saared	Lääne	200	200
Rapla politseijaoskond	Rapla maakond	Lääne	175	177
Kuressaare politseijaoskond	Saare maakond ning sellega piirnevas territoriaal- ja sisemeres asuvad saared	Lääne	175	176
Jõhvi politseijaoskond	Ida-Viru maakond, v.a Narva linn, Narva-Jõesuu linn, Sillamäe linn	Ida	175	176
Narva politseijaoskond	Narva linn, Narva-Jõesuu linn, Sillamäe linn	Ida	200	202
Rakvere politseijaoskond	Lääne-Viru maakond ning sellega piirnevas territoriaal- ja sisemeres asuvad saared	Ida	175	176
KOKKU			3850	3888

* Alates 2017.a.

Saadud küsitlustulemi ja statistilise mudeli võrdlemisel ilmnunud erisuste vähendamiseks arutati välja 1 üle-Eestiline kaal vastavalt sotsiaal-demograafiliste tunnuste jaotusele (vanus, sugu, emakeel, maakond, haridus) (Tabel 2).

Tabel 2. Kaalutud ja kaalumata valim (%).

		Üldkogum		Kaalumata valim		Kaalutud valim	
		N	%	N	%	N	%
KOKKU		987470	100%	3888	100%	3850	100%
SUGU	Mehed	483860	49%	1674	43%	1886	49%
	Naised	503609	51%	2214	57%	1964	51%
VANUS	15-24	128371	13%	360	9%	494	13%
	25-34	187619	19%	598	15%	737	19%
	35-49	276492	28%	1207	31%	1080	28%
	50-64	256742	26%	1172	30%	1008	26%
	65-74	138246	14%	551	14%	531	14%
RAHVUS	Eestlased	661605	67%	2862	74%	2590	67%
	Mitte-estlased	325865	33%	1026	26%	1260	33%
MAAKOND	Harju maakond	443743	45%	1163	30%	1733	45%
	Hiiu maakond	7440	1%	175	5%	29	1%
	Ida-Viru maakond	107910	11%	378	10%	404	11%
	Jõgeva maakond	21435	2%	57	1%	84	2%
	Järva maakond	22466	2%	176	5%	89	2%
	Lääne maakond	15232	2%	186	5%	61	2%
	Lääne-Viru maakond	44862	5%	176	5%	173	5%
	Põlva maakond	18734	2%	127	3%	74	2%
	Pärnu maakond	62652	6%	200	5%	246	6%
	Rapla maakond	24845	3%	177	5%	98	3%
	Saare maakond	24815	3%	176	5%	99	3%
	Tartu maakond	110354	11%	320	8%	435	11%
	Valga maakond	21031	2%	185	5%	84	2%
	Viljandi maakond	35263	4%	175	5%	136	4%
	Võru maakond	26688	3%	217	6%	105	3%
HARIDUS	Alg- või põhiharidus	177745	18%	343	9%	675	18%
	Keskharidus	533234	54%	1988	51%	2089	54%
	Kõrgharidus	276492	28%	1556	40%	1086	28%

ANDMETE ANALÜÜS

Käesoleva uuringu tulemused on laiendatavad Eesti elanikkonnale vanuses 15-74-eluaastat, sealjuures jääb maksimaalse valimivea suurus 95-protsendisel usaldusnivool +/- 1,58% piiridesse (väiksemate alagruppide vaatlemisel võib viga olla suurem).

Üle-Eestilisi andmeid analüüsiti taustatunnuste lõikes (sugu, vanus, emakeel, haridus, maakond, politseiprefektuurid) kaalutud andmetega. Selleks, et andmeid oleks võimalik 15 politseipiirkonna lõikes statistiliselt analüüsida, kasutati küsitlemisel kvootvalimit ning küsitleti kõikides piirkondades vähemalt 175 inimest. Seetõttu teostati **politseipiirkondade lõikes analüüs kaalumata andmetega.**

Statistilist olulisust mõõdeti sagedustabelite puhul Hii-ruut testiga ning keskmisi Anova-testidega. Statistilist olulisust mõõdeti taustatunnustest soo, vanuse, emakeele, hariduse, politseipiirkondade ja prefektuuride lõikes ning **raportis on välja toodud vaid nende taustatunnuste lõikes erinevused, mis osutusid statistiliselt olulisteks ning mida saab seega laiendada ka üldkogumile.**

Andmete analüüsimiseks kasutati statistikaprogramme SPSS ja MS Excel. Analüüsimetodina kasutati sagedusanalüüsi.

2019. aasta tulemusi võrreldi 2015., 2016., 2017. aasta Politsei- ja Piirivalveameti avaliku arvamuse uuringute tulemustega. Võrdlusandmete puhul tuleb silmas pidada asjaolu, et uuringu sihtrühm oli aastal 2015 vanuses 18-74a. Seetõttu võib sealsetes tulemustes olla muutusi, mis on tingitud sihtrühma muutusest. Aastatel 2016, 2017, 2019 läbiviidud uuringutes enam sihtrühma muudetud ei ole.

Aastal 2017 muutus politseijaoskondade jaotus: endine Võru, Valga ja Põlva jaoskond moodustasid ühiselt uue Kagu jaoskonna ning Tartu ja Jõgeva jaoskond ühiselt uue Tartu jaoskonna.

Käesolevas raportis on tulemused illustreeritud jooniste ja tabelitena. Joonistel ja tabelites toodud andmed on ümardatud arvutiprogrammide poolt ja seetõttu võib ridade või veergude summa moodustada kohati 99% või 101%.

TULEMUSED

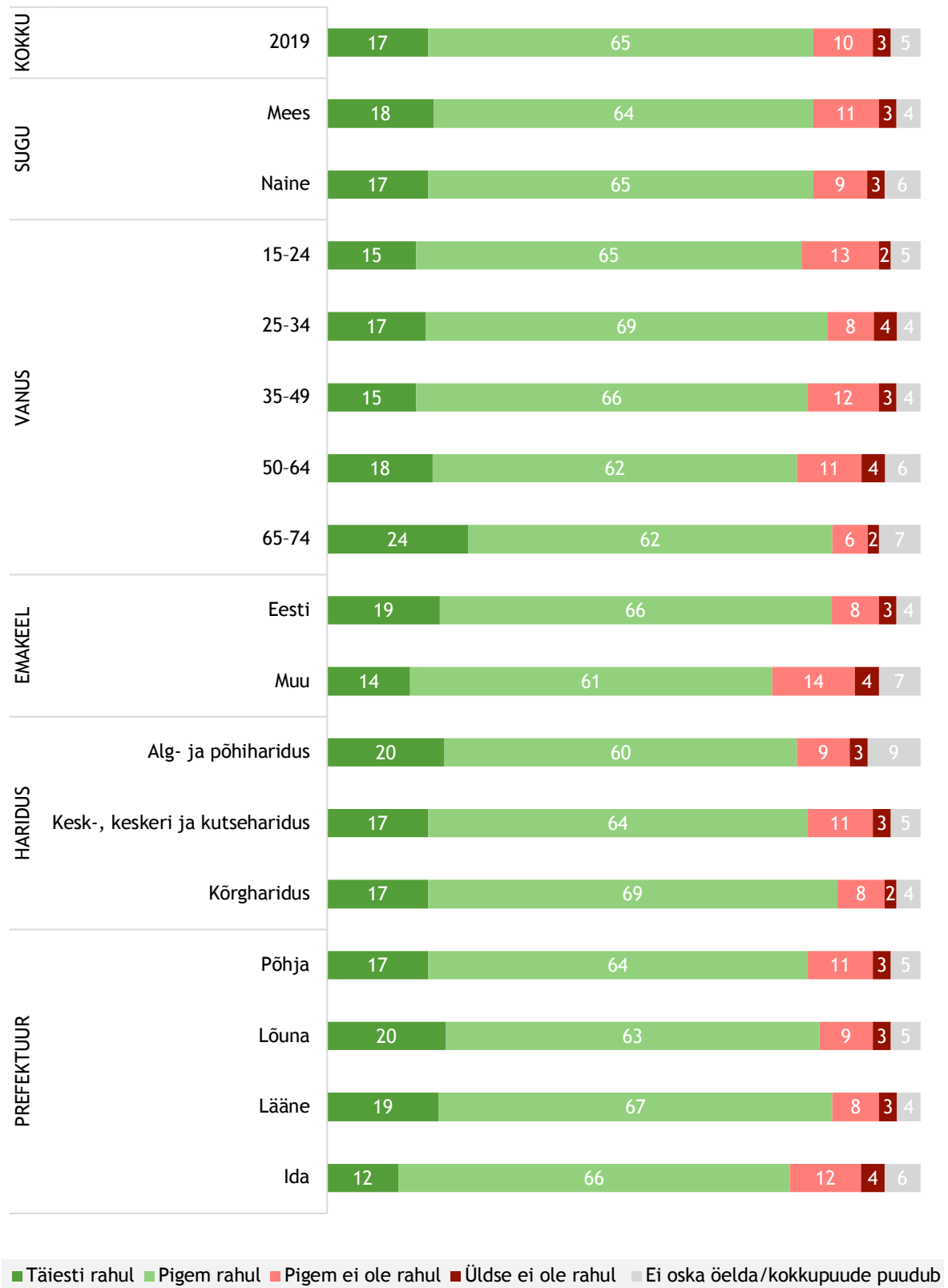
1. RAHULOLU POLITSEIGA

2019. aastal uuriti esimest korda, kuidas on elanikud üldiselt rahul politseiga, kuid sarnaselt varasematele aastatele paluti täpsemalt politsei töövaldkondi hinnata oma elupiirkonna põhiselt. Kuna varasematel aastatel anti üldine rahulolu hinnang vaid oma elupiirkonna politsei tööle, siis ajaliselt ei ole andmeid võimalik otseselt võrrelda.

Selgus, et politseiga on rahul või täiesti rahul 82% elanikest, rahulolematuid 13%, sh täiesti rahulolematuid on 3% (joonis 1).

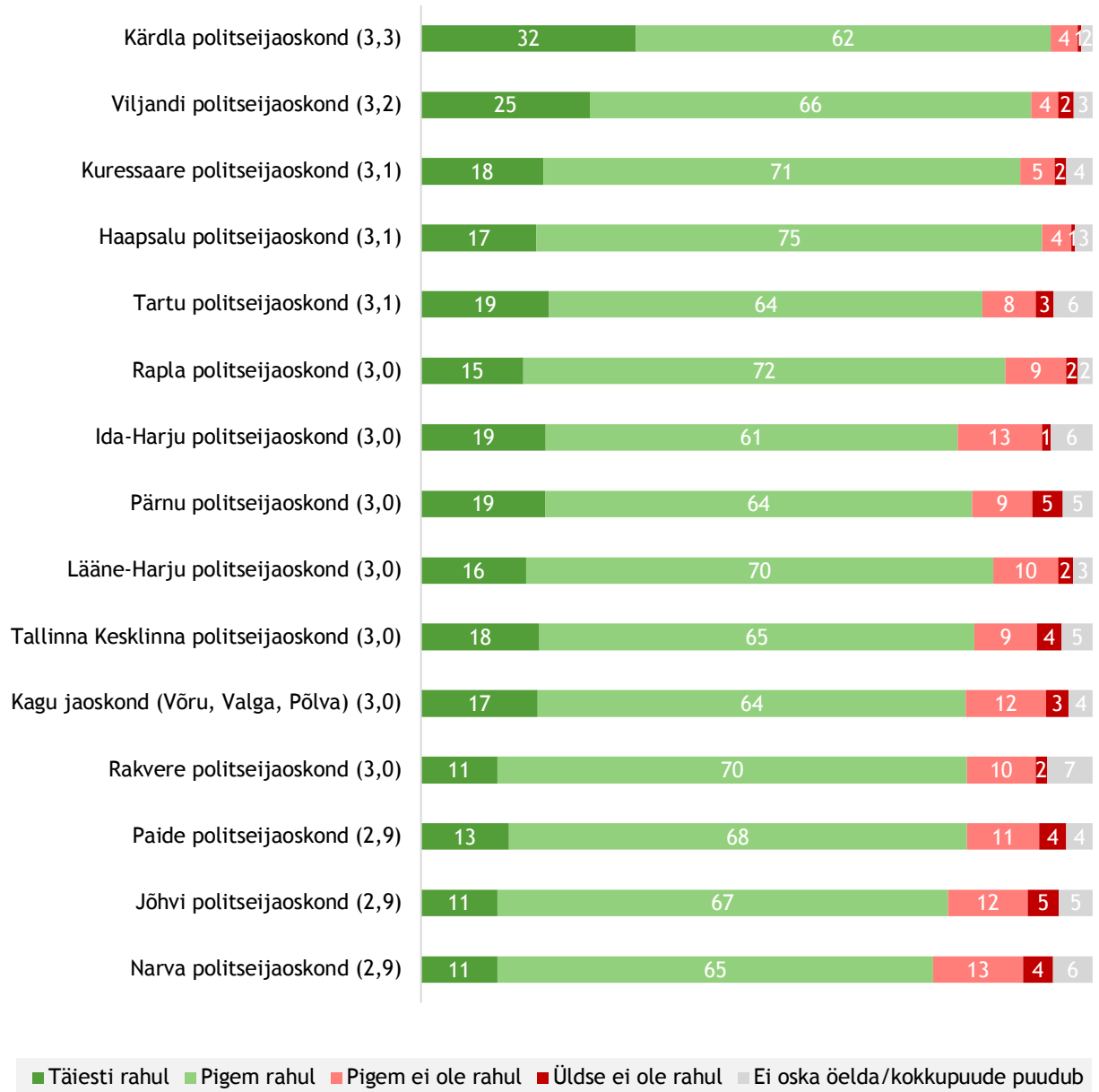
Politseiga on keskmiselt enam rahul 65-74-aastased, eesti keelt kõnelevad ja kõrgharidusega inimesed ning vähem rahul 15-24 ja 35-64-aastased ning keskharidusega elanikud. Prefektuuride lõikes on keskmiselt enam rahul Lääne tegevuspiirkonna elanikud ja kõige vähem rahul Ida tegevuspiirkonna inimesed.

Üldist rahulolu politseiga ei mõjuta otsene kokkupuude politseinikega. Küll aga mõjutab rahulolu see, mis rollis inimene politseiga kokku puutus – kuriteoohvrid on rohkem rahulolematud kui õigusrikkujad või kahtlustatavad.

Joonis 1. Rahulolu Eesti Politseiga (% , N=3850)

Politseijaoskondadest on kõige enam rahul Kärkla (keskmine 3,3 palli), Viljandi (3,2), Kuressaare (3,1), Haapsalu (3,1) ja Tartu politseijaoskonna elanikud (3,1) ning enim rahulolematud on Jõhvi (2,9), Narva (2,9) ja Paide piirkonna elanikud (2,9) (joonis 2).

Joonis 2. Rahulolu politseiga politseijaoskondade lõikes (% , N=3888)

Politseiga rahulolematust tekitab kõige enam usaldamatus ning lootusetu tunne nendelt abi saada (36%) (joonis 3). Ligi neljandik rahulolematutest põhjendasid oma arvamust sellega, et nende arvates kulutab politsei liigselt ressursi liiklusjärelvalvele ning tegelevad selletõttu liiga vähe teiste süütegude lahendamisega. Lisaks toodi rahulolematuse põhjendusena välja, et politseis ei ole piisavalt töötajaid (15%), politseinike suhtlemisoskus on ebapiisav (15%), reageerimiskiirus ja asjaajamine on aeglane (11%). Alla 10% rahulolematutest tõid põhjusena välja, et politseinikud on ebakompetentsed, ületavad oma võimupiire ning on korrupeerunud.

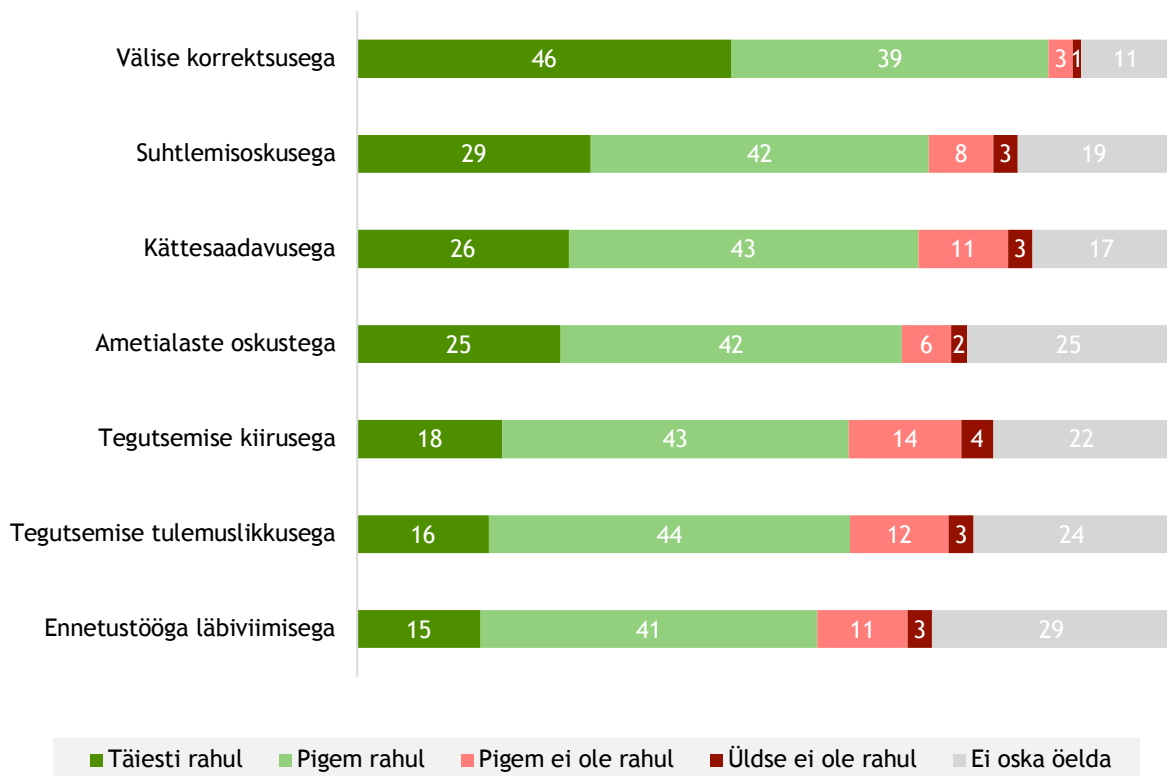

Joonis 3. Rahulolematuse põhjused politseiga (%; N=470)

Elanikud hindasid oma elupiirkonna politsei tööd läbi seitsme eri aspekti: väline korrektsus, suhtlemisoskus, kättesaadavus, ametialane ja tegutsemise oskus, tegutsemise tulemuslikkus ja ennetustöö läbiviimine. Hinnanguid anti 4-palli skaalal, kus 1 tähendas, et ei olda üldse rahul ning 4, et ollakse väga rahul. Kõige rohkem oskasid inimesed hinnangut anda politsei välisele korrektsusele (85%) ning kõige vähem ennetustöö läbiviimisele (71%) (joonis 4).

Need, kes oskasid hinnangut anda eri aspektidele, olid kõige enam rahul politsei välise korrektsusega (keskmine 3,5 palli), seda eriti Kärkla politseijaoskonna piirkonnas (3,7) (Tabel 3). Kõige vähem ollakse rahul ennetustöö läbiviimisega, tegutsemise tulemuslikkuse ja kiirusega (kõik 3,0). Kõige enam ollakse nende valdkondadega rahulolematud Jõhvi, Narva, Paide, Rakvere ja Pärnu, Kagu jaoskonna piirkonnas. Kõige positiivsemalt hindavad kohalikke politseid erinevates aspektides Kärkla jaoskonna elanikud ning kõige negatiivsemalt Jõhvi ja Narva piirkonna elanikud.

Võrreldes eelmiste aastatega on seekord rahulolevate vastajate osakaalud kõikides politsei tööd iseloomustavates peaaegu aspektides tõusnud erinevate politseijaoskondade lõikes (Lisa 1).

Joonis 4. Rahulolu politsei tööga erinevates aspektides, (% , N=3850).

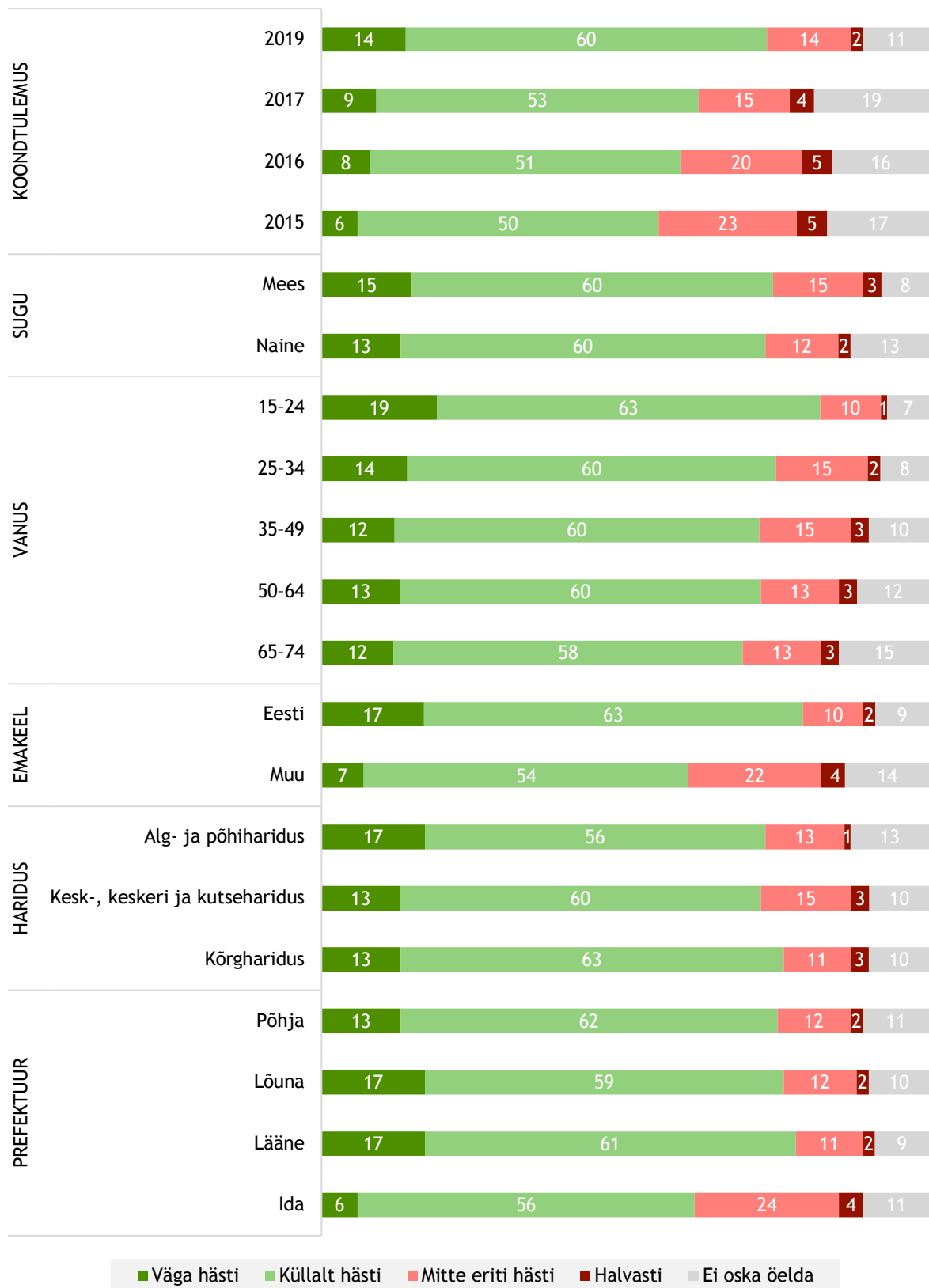
Tabel 3. Rahulolu politsei tööd iseloomustavate aspektidega elupiirkonnas jaoskondade lõikes (keskmine 4-palli skaalal, 1= üldse ei ole rahul...4= väga rahul, N=2723-3414)*

	Ennetustöö läbiviimisega	Tegutsemise tulemuslikkusega	Tegutsemise kiirusega	Ametialaste oskustega	Suhtlemisoskusega	Välise korrektsusega	Kättesaadavusega
Tallinna Kesklinna politseijaoskond	2,9	2,9	3,0	3,2	3,1	3,5	3,2
Ida-Harju politseijaoskond	3,0	3,0	3,0	3,2	3,2	3,4	3,1
Lääne-Harju politseijaoskond	3,0	3,0	3,0	3,2	3,2	3,5	3,1
Kagu jaoskond (Võru, Valga, Põlva)	3,0	2,9	2,9	3,2	3,2	3,5	3,0
Kärdla politseijaoskond	3,5	3,4	3,4	3,5	3,5	3,7	3,6
Jõhvi politseijaoskond	2,7	2,8	2,9	3,0	3,1	3,4	2,9
Narva politseijaoskond	2,8	2,8	2,9	3,0	3,0	3,2	2,9
Paide politseijaoskond	2,9	2,8	2,8	3,2	3,2	3,5	2,9
Haapsalu politseijaoskond	3,0	3,0	3,0	3,3	3,2	3,5	3,1
Rakvere politseijaoskond	2,9	2,9	2,9	3,2	3,2	3,5	3,1
Pärnu politseijaoskond	2,9	2,9	2,9	3,2	3,2	3,4	3,1
Rapla politseijaoskond	3,1	3,0	2,9	3,2	3,3	3,5	3,0
Kuressaare politseijaoskond	3,2	3,0	3,1	3,3	3,3	3,5	3,2
Tartu politseijaoskond	3,0	3,0	3,0	3,3	3,2	3,5	3,2
Viljandi politseijaoskond	3,0	3,1	3,0	3,4	3,3	3,5	3,2
Kokku	3,0	3,0	3,0	3,2	3,2	3,5	3,1

*Punane- alla koondkeskmise, roheline-üle koondkeskmise, hall-koondkeskmisega võrdne

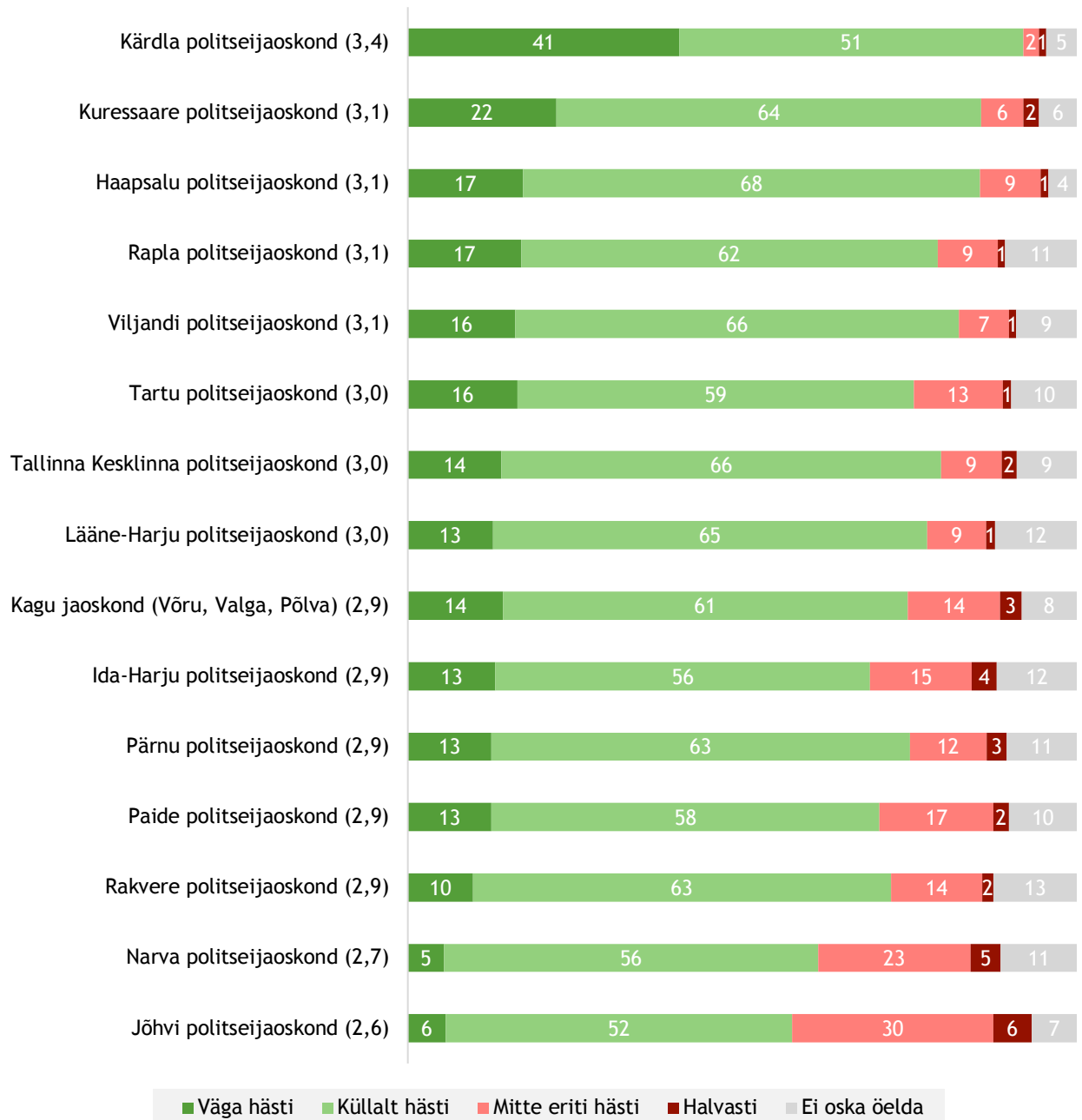
Küsisime elanike hinnangut, kui hästi politsei suudab nende elupiirkonnas kuritegevust ohjata. 74% elanike hinnangul saab politsei kuritegevuse ohjamisega hästi hakkama, 16% arvab, et pigem halvasti ning ligi kümnendik ei oska hinnangut anda (joonis 5). Võrreldes varasemate aastatega on hinnang kuritegevusega ohjamisele oluliselt paranenud – 4 aastaga on positiivsete hinnete osakaal tõusnud 18% võrra.

Selgub, et mida noorem on inimene, seda enam ta arvab, et politsei suudab hästi ohjata kuritegevust. Mitte-eestlaste ja Ida prefektuuri piirkonna inimeste seas on rohkem neid, kes arvavad, et politsei võiks paremini ohjata kuritegevust.

Joonis 5. Kuidas politsei saab hakkama teie elupiirkonnas kuritegevuse ohjeldamisega (%
N=3850)

Elanike hinnangul saavad kõige paremini hakkama kuritegevuse ohjeldamisega Kärkla politseijaoskonna töötajad (keskmine 3,4 palli), kuid ka Kuressaare, Viljandi, Rapla ja Haapsalu jaoskonnad on saanud keskmisest rohkem positiivseid hinnanguid (kõik 3,1) (joonis 6). Kõige kriitilisemad ollakse Jõhvi (2,6) ja Narva jaoskonna (2,7) tegevuse osas.

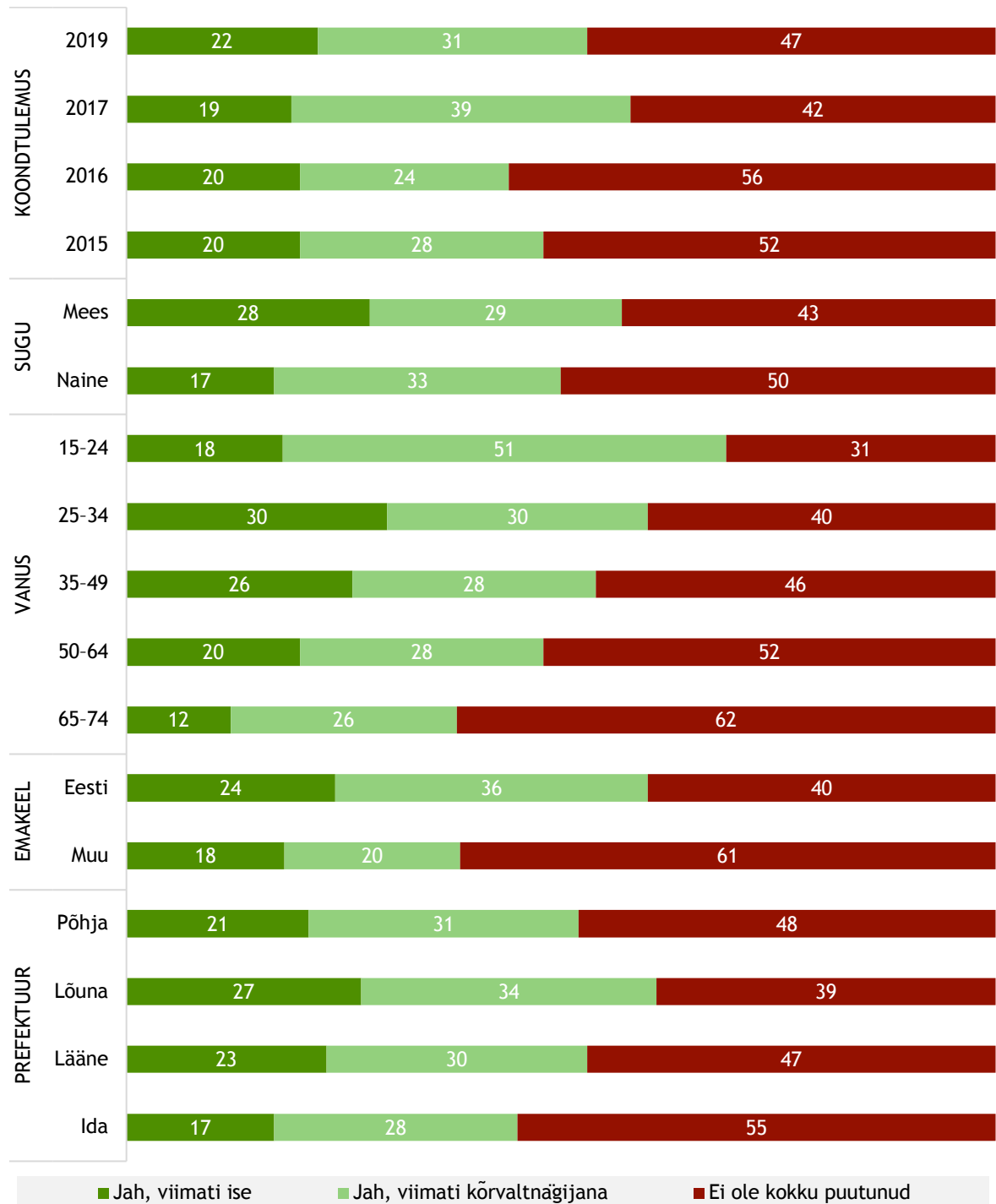
Joonis 6. Kuidas politsei saab hakkama teie elupiirkonnas kuritegevuse ohjamisega jaoskondade lõikes (%; N=3888)

2. KOKKUPUUDE POLITSEIGA

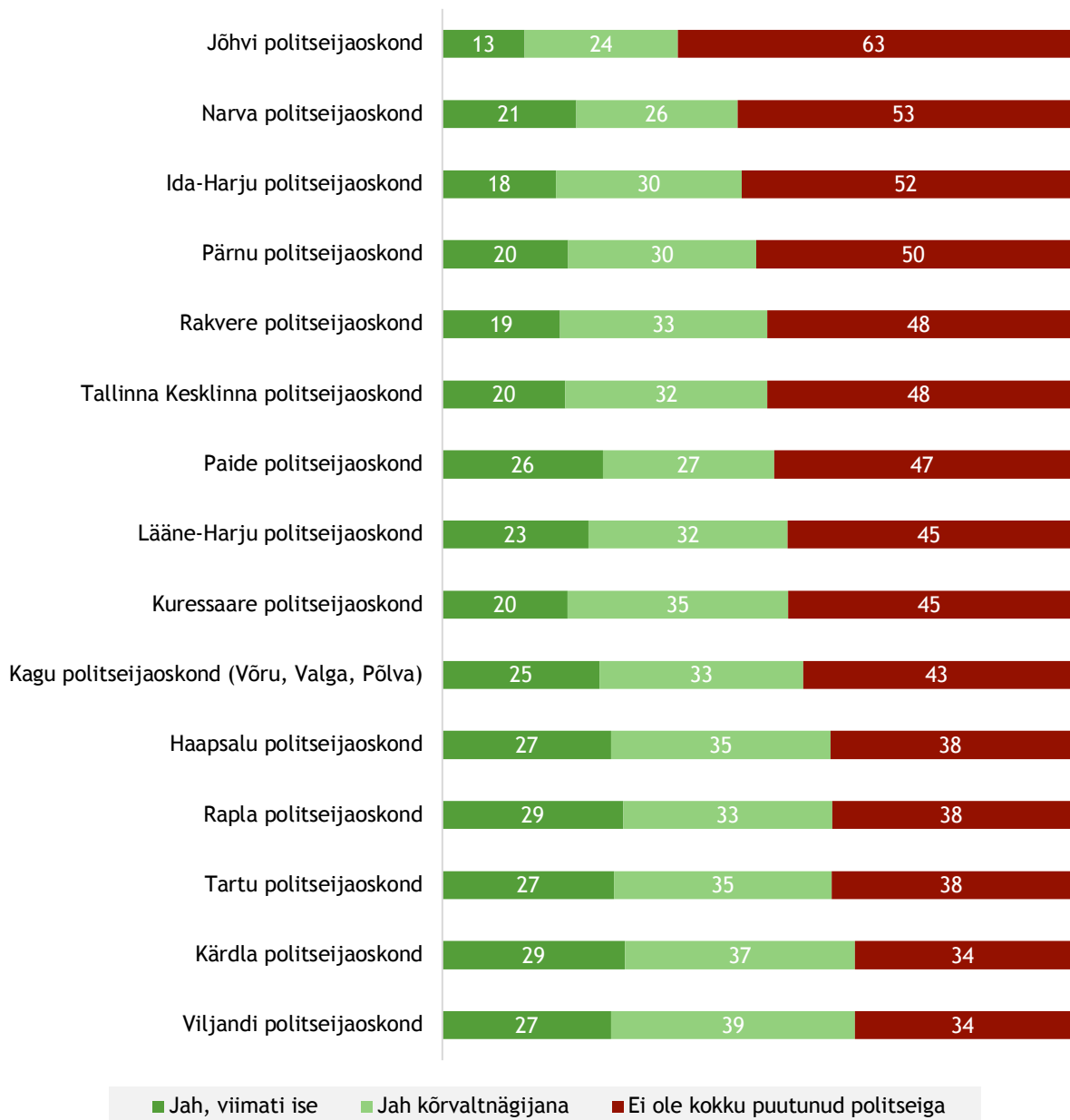
Elanikel paluti meenutada, kas nad on viimase 12 kuu jooksul politseinikega kokku puutunud või juhtunud nende tööd kõrvalt nägema. Juhul, kui kokkupuuteid on olnud mõlemas rollis, paluti vastata viimase situatsiooni kohta.

Viimase 12 kuu jooksul on 53% Eesti elanikest kokku puutunud politseiga – 22% isiklikult ja 31% kõrvalnägijana (joonis 7). Võrreldes 2017. aastaga on kokkupuude politseiga mõnevõrra vähenenud (58%-lt 53%-ni). Võrreldes 2017. aastaga on veidi kasvanud isiklik kontakt politseiga (+3%) ning vähenenud kõrvalnägijate osakaal (-8%).

Keskmiselt enam on politseiga kokkupuudet olnud meestel, 15-34-aastastel, eestlastel ning Lõuna prefektuuri piirkonnas elavatel inimestel. Keskmiselt enam on kokkupuude politseiga olnud Viljandi, Kärdla ja Tartu piirkonnas elavatel isikutel (joonis 8). Keskmiselt vähem on politseiga kokkupuutunud Jõhvi, Narva ja Ida-Harju politseijaoskonna elanikud.

Joonis 7. Kokkupuude politseiga (% , N=3850)

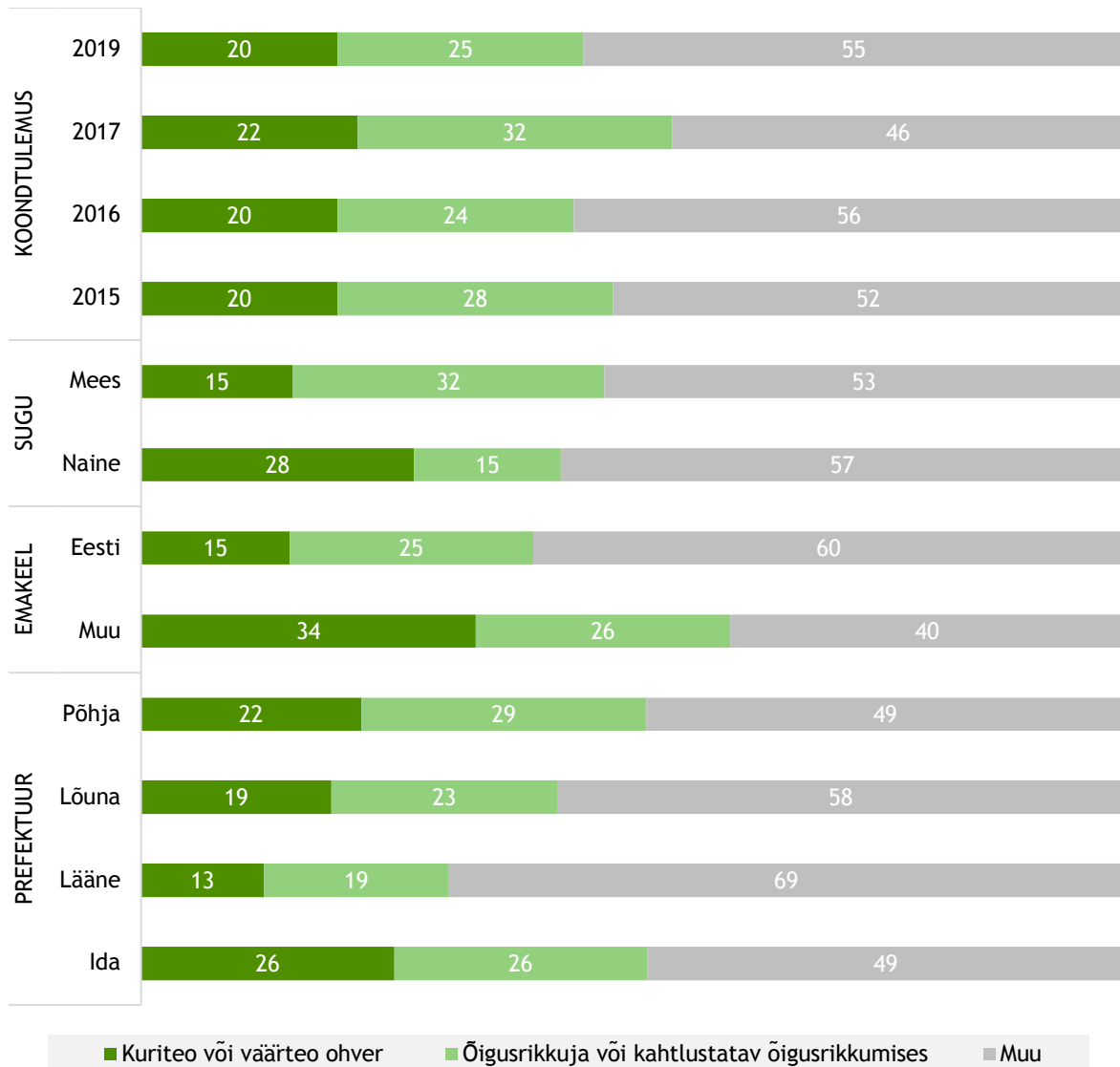
Joonis 8. Kokkupuude politseiga jaoskondade lõikes (% , N=3888)

Vastajatel, kes omasid otseseid kokkupuuteid politseinikega, paluti ka täpsustada, kas nad olid ohvri või õigusrikkuja rollis (joonis 9). Ohvri rollis on olnud viiendik, õigusrikkujaid neljandik ning muus rollis 55% politseiga kokkupuutunutest (joonis 9).

Mehed on taas naistest sagedamini olnud kahtlustatava rollis. Ohvrite seas aga on sagedamini olnud naised. Samuti ilmnes, et mitte eesti keelt kõnelevate isikute seas on ohvreid rohkem.

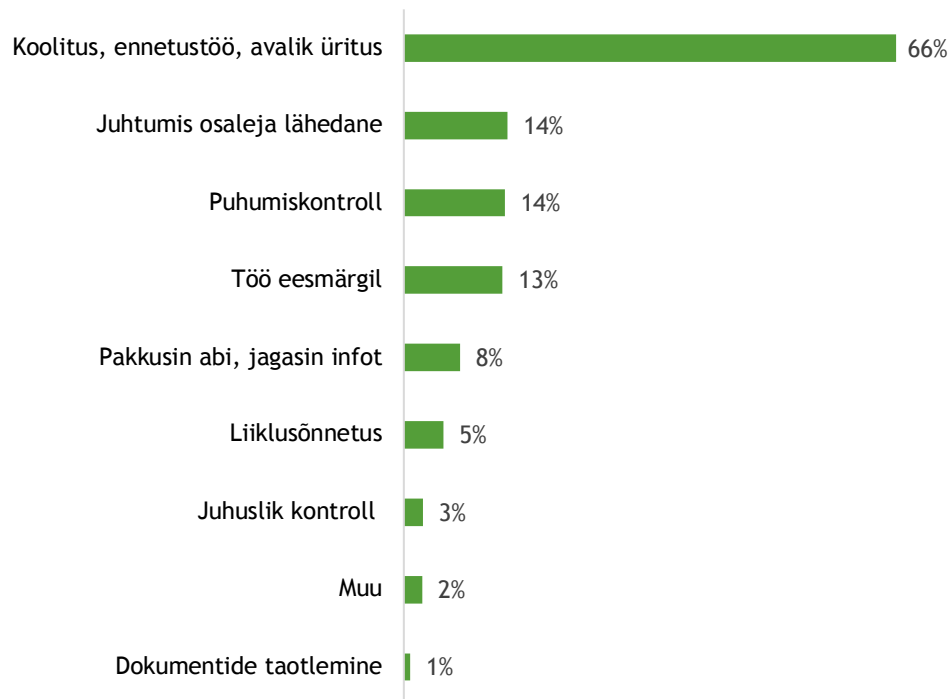
Nii kuritegude ohvreid, kui ka õigusrikkumises kahtlustatavoid on keskmisest enam olnud ka sel aastal Ida ja Põhja prefektuuride tegevuspiirkondades.

Politseijaoskondade lõikes ei olnud erinevused valimis statistiliselt olulised, et neid saaks üldistada üldkogumile.

Joonis 9. Rollid kokkupuutes politseiga (% , N=893)

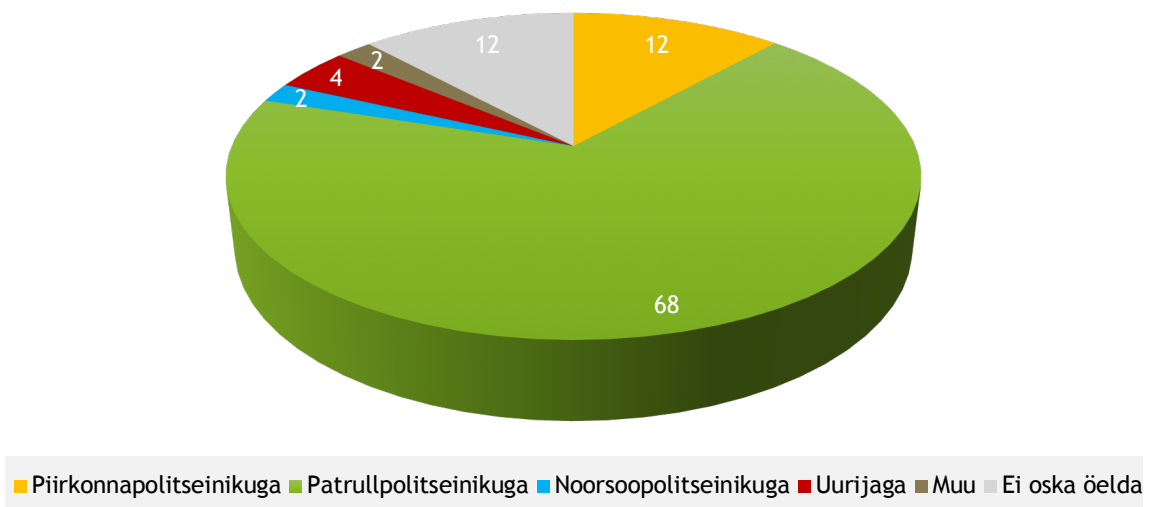
Kõige enam on politseiga kokkupuutunud muudest situatsioonidest koolitustel, ennetustöös või avalikel üritustel (66%) (joonis 10). Lisaks on kokku puutunud politseiga ohvri lähedasena (14%), puhumiskontrollis osalejana (14%), töö kaudu (13%) ning politseile info- ja abipakkujana (8%). Alla 5% juhtudest on politseiga kontaktis olnud liiklusõnnetuses, juhuslikus kontrollis osalejana või dokumendi taotlejana.

Joonis 10. Muud kokkupuute viisid politseiga (%; N=466)

Kõige enam puututakse kokku patrullpolitseinikega (68%) (joonis 11). Piirkonnapolitseiga puutus viimati kokku 12% elanikest, 4% uurijatega ja 2% noorsoopolitseinikega. Ligikaudu kümnendik ei osanud öelda, milliste politseiametnikega nad viimati kokkupuutusid. Üksikutel juhtudel toodi välja, et kokkupuude on olnud ka veebi- ja abipolitseinikega ning hädaabinumbriga,

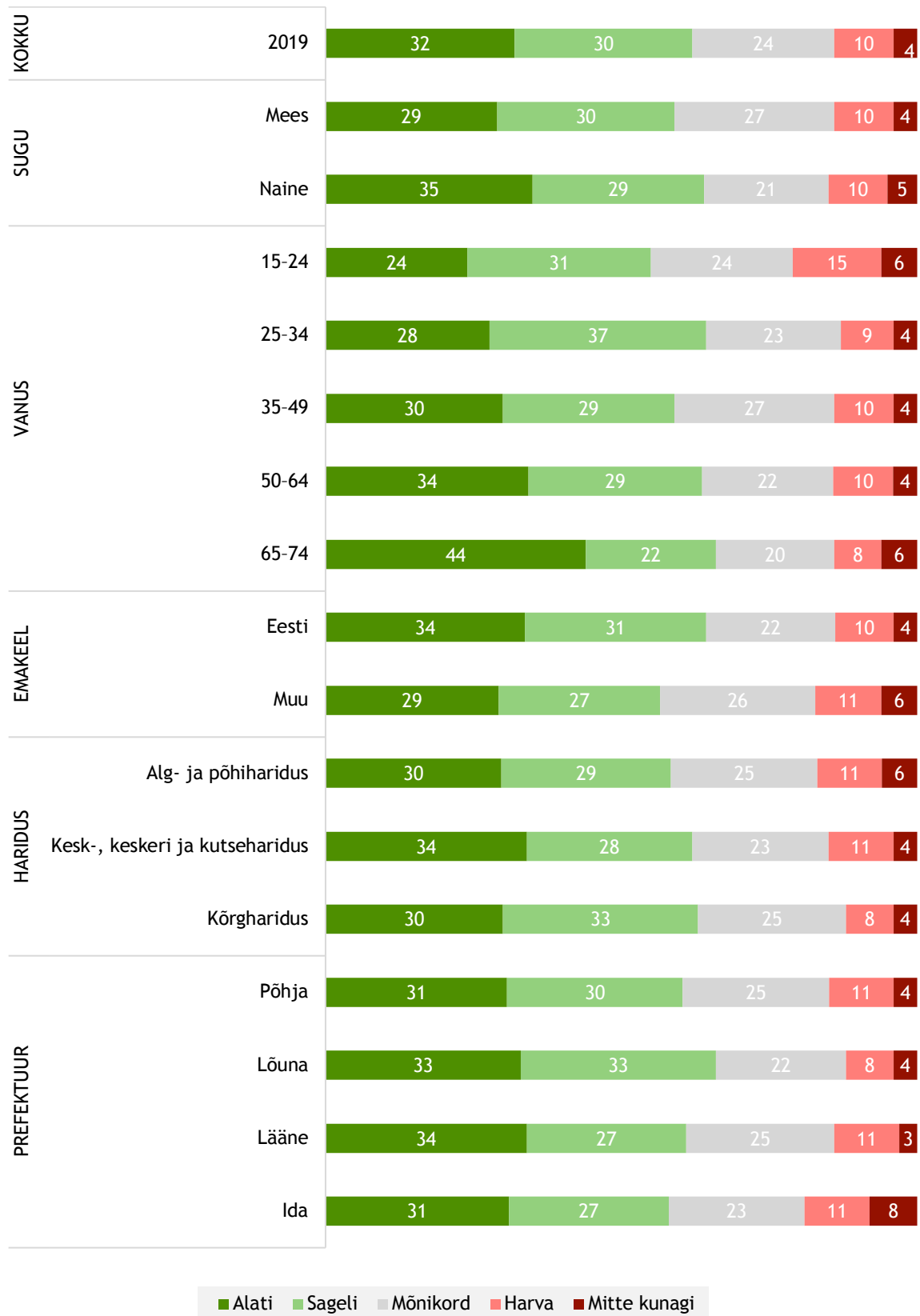

Joonis 11. Politseinikud, kellega oli viimati kokkupuude (% , N=2052)

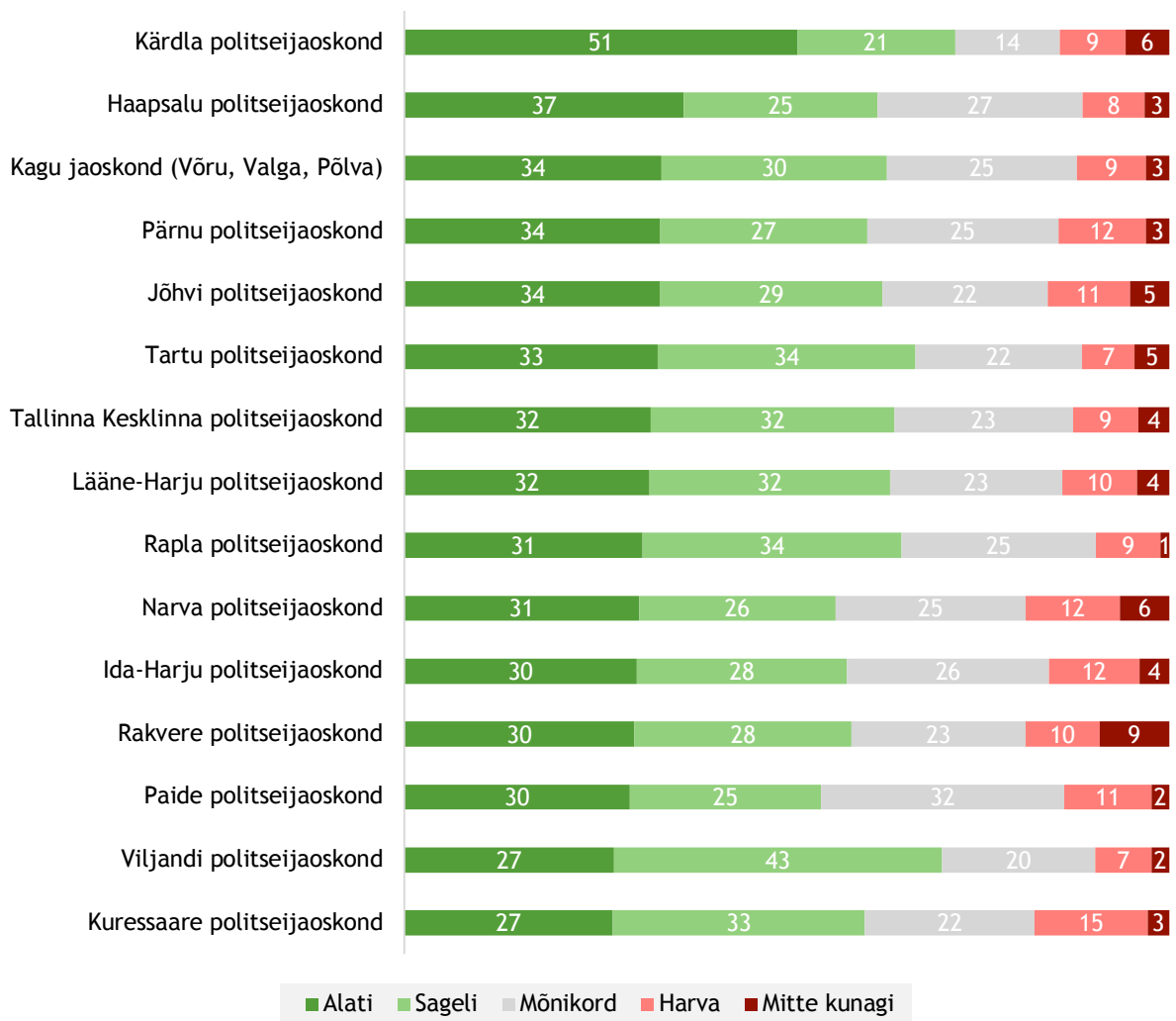
Elanikelt küsiti kui võrd nad on valmis õigusrikkumiste pealtnägijana teavitama politseid juhtunust. Politseile annaks alati teada pealtnägijana õigusrikkumistest 32% elanikest, 30% annaks sageli teada, 24% mõnikord, 10% harva ning 4% mitte kunagi (joonis 12). Keskmisest tihedamini teavitavaks politseid õigusrikkumistest naised, vanemaealised, eestlased ning kõrgharidusega isikud.

Lääne prefektuuri tegevuspiirkonna elanikud teavitavaks politseid õigusrikkumistest keskmiselt tihedamini. Võrreldes teiste prefektuuridega on Ida prefektuuri tegevuspiirkonnas mõnevõrra enam neid, kes mitte kunagi ei teavitaks pealtnägijana politseid õigusrikkumistest.

Kärdla jaoskonna piirkonna elanikud teavitaks politseid õigusrikkumisest keskmiselt sagedamini, Kuressaare, Narva ja Rakvere jaoskonna elanikud harvemini (joonis 13).

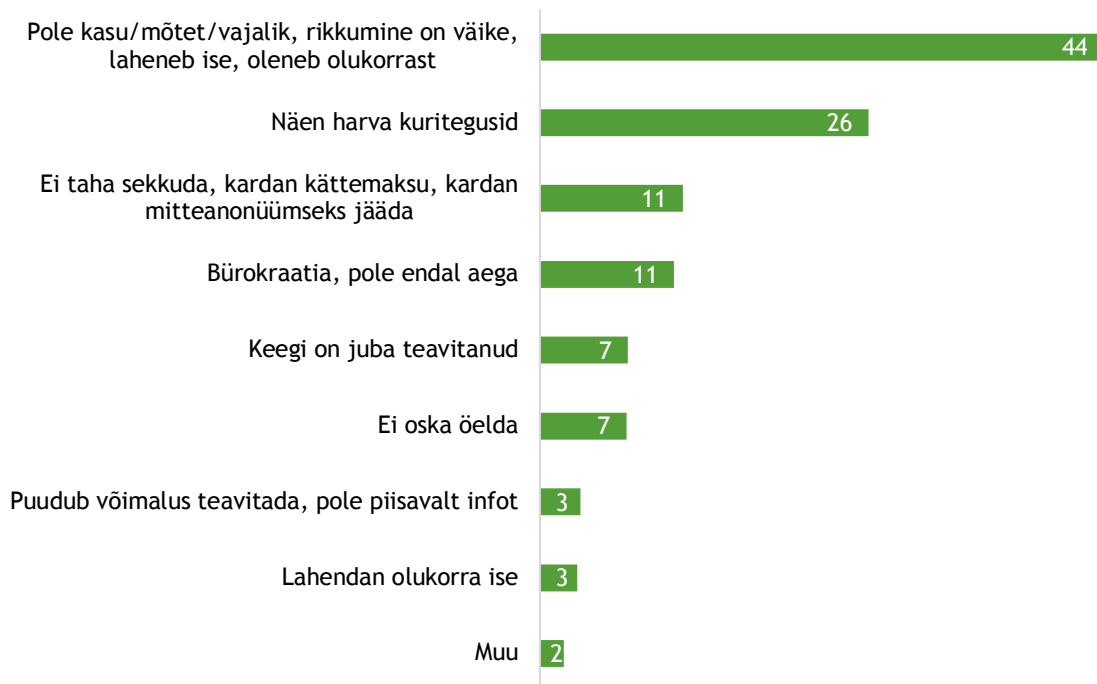

Joonis 12. Politseile õigusrikkumisest teatamine pealtnägijana (%; N=3850)

Joonis 13. Politseile õigusrikkumisest teatamine pealtnägijana jaoskondade lõikes (%
N=3888)

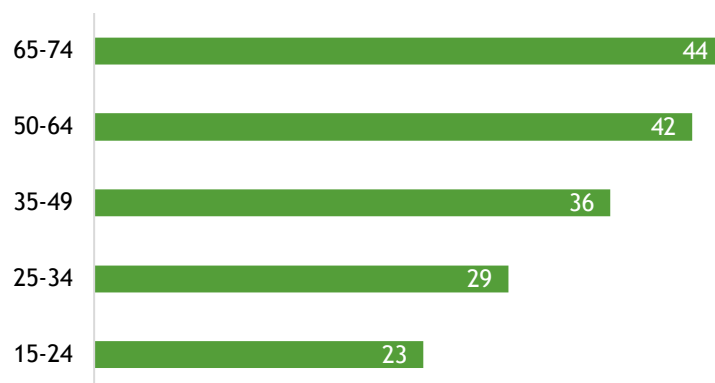
Uuriti ka põhjusi, miks elanikud pealtnägijana ei teavitaks politseid õigusrikkumistest. Peamise põhjusena toodi välja, et sellest ei ole kasu või see ei ole alati vajalik (44%) (joonis 14). Ligi kolmandik tõi põhjusena välja, et nad on harva süütegusid pealt näinud ning kümnendik põhjendab oma käitumist sellega, et ei taha sekkuda, kardetakse kättemaksu ja mitteanonüümseks jäämist ning liiga ajakulukat asjaajamist. Alla kümnendiku vastajatest tõi põhjustena välja, et keegi teine tavaliselt teavitab või puudub võimalus ja info alati teavitada politseid ning osad inimesed lahendavad olukorra tavaliselt ise.

Joonis 14. Põhjused, miks pealtnägijana ei teavitata politseid õigusrikkumistest (% , N=1404).

Sotsiaalmeedia kasutajatelt uuriti, kas nad teeksid sissekandeid sotsiaalmeediasse õigusrikkumistest ning 34% teavitaks kogukonda õigusrikkumisest läbi sotsiaalmeedia. Mida vanem on sotsiaalmeedia kasutaja, seda suurema tõenäosusega jagaks ta infot sotsiaalmeedias (joonis 15).

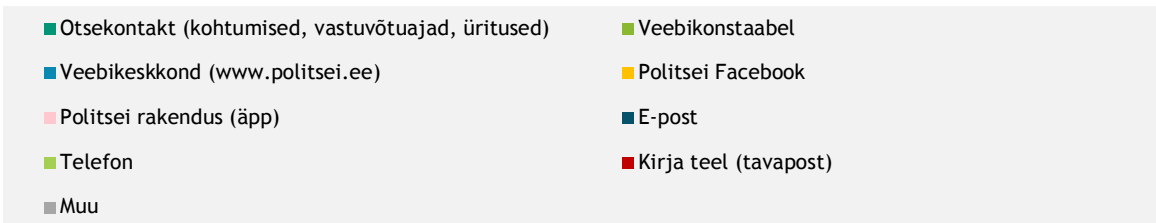
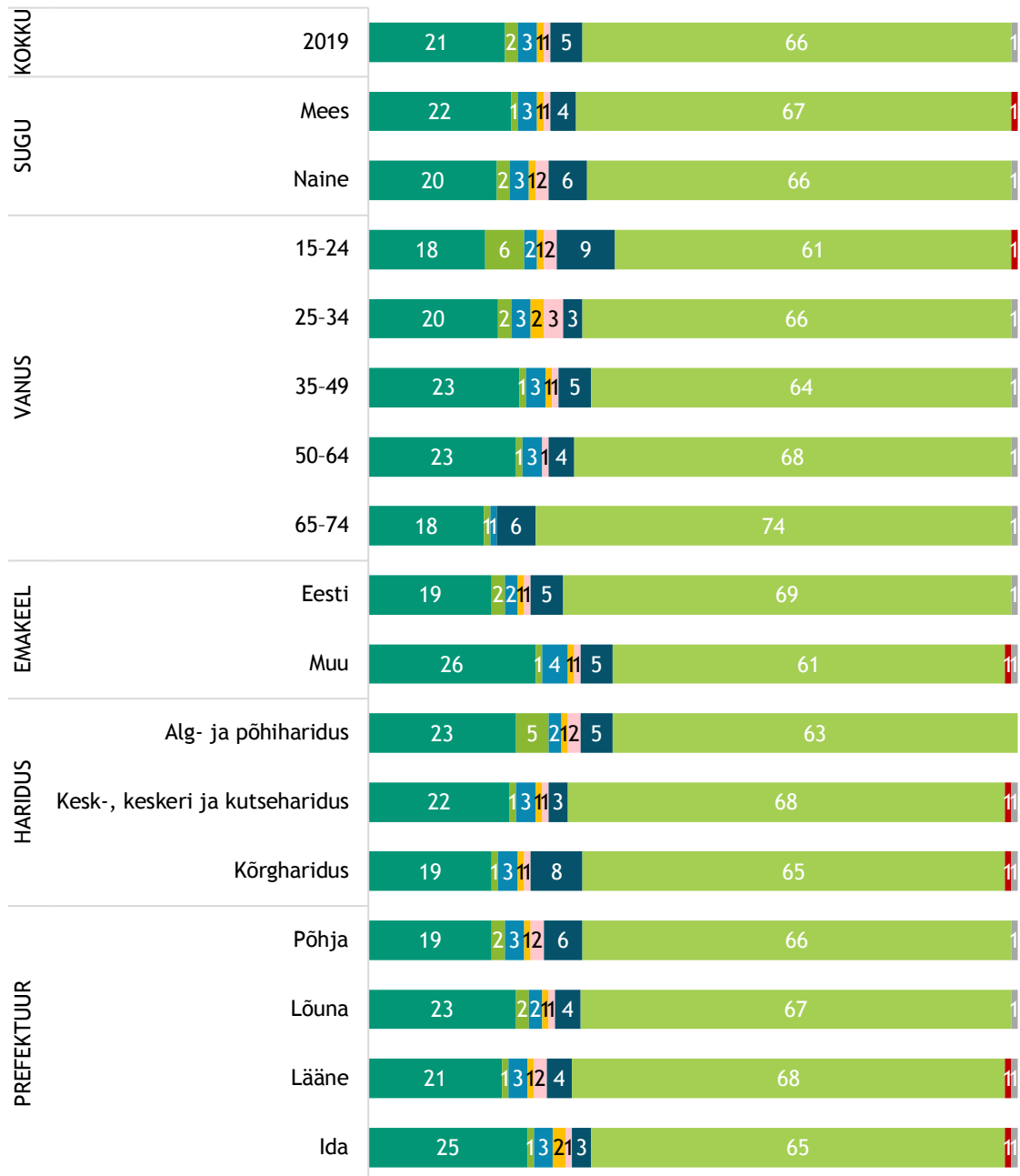
Soo, haridustaseme ja emakeele lõikes ei ole erinevused statistiliselt olulised.

Joonis 15. Sotsiaalmeedia kasutajate valmisolek teavitada ühiskonda õigusrikkumisest läbi sotsiaalmeedia vanuse lõikes (% , N=2896)

Kõikidelt vastajatelt küsiti, millist suhtluskanalit nad eelistaksid vajadusel politseiga suhtlemisel. Kõige enam eelistatakse telefoni teel suhtlemist (66%) (joonis 16). Otsekontakti eelistab politseiga suhtlemisel 21% ning emaili teel suhtlemist 5% elanikkonnast. Ülejäänud suhtluskanaleid eelistab erinevate kanalite lõikes alla 3% elanikkonnast.

Kõikides sotsiaaldemograafilistes gruppides eelistatakse kõige enam politseiga suhelda telefoni teel, keskmiselt enam soovivad seda teha 65-74-aastased, eesti keelt kõnelevad ning Lääne prefektuuri tegevuspiirkonna elanikud. Teisi suhtluskanaleid eelistatakse oluliselt vähem, kuid keskmiselt enam eelistavad silmast silma suhelda mitte eesti keelt kõnelevad ja Ida prefektuuri tegevuspiirkonna elanikud. Emaili teel eelistavad keskmiselt enam politseiga suhelda noored ja kõrgharidusega inimesed ning Põhja prefektuuri tegevuspiirkonna elanikud.

Joonis 16. Eelistatum suhtluskanal politseiga (%; N=3850)

3. ELANIKE OHUTUNNE

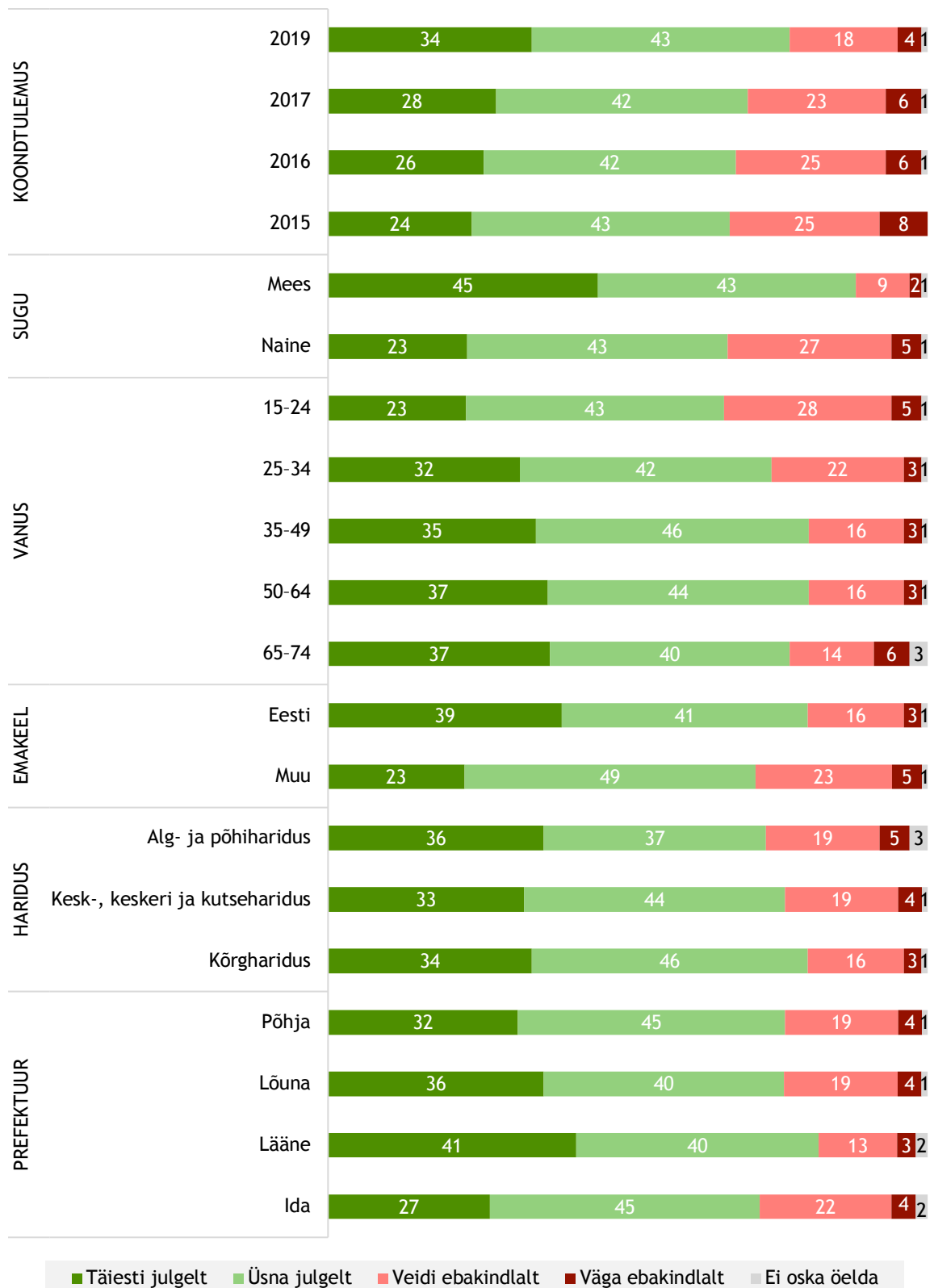
Uuringu järgmine osa puudutab elanike ohutunnet ning turvatunnet oma elukohas. Elanikelt uuriti, kuivõrd turvaliselt nad ennast tunnevad pärast pimeduse saabumist üksi oma elurajoonis liikudes. Selgus, et julgelt tunneb end 77% elanikest, sh täiesti julgelt 34% (joonis 17). Veidi ebakindlalt tunneb end 18% ning väga ebakindlalt 4% elanikest. Võrreldes varasemate aastatega on inimeste turvatunne järjest suurenenud. Võrreldes 2017. aastaga on kasvanud 7% nende osakaal, kes tunnevad end üsna või täiesti julgelt oma elupiirkonnas pimedas liikudes..

Väga suur vahe on turvatunde osas jätkuvalt meestel ja naistel – 88% meestest tunneb end väga või pigem turvaliselt, naistel on vastav näitaja aga 66%.

Nii nagu varasematel aastatel, tuli ka seekord välja, et mida vanem on elanik, seda ebaturvalisemalt tuntakse end pimedatel tänavatel.

Regioonide lõikes paistab käesolevas uuringus silma, et Lääne prefektuuri inimesed tunnevad end kõige turvalisemalt (81%). Teistes prefektuurides on kuni 10% vähem neid inimesi, kes tunnevad end turvaliselt.

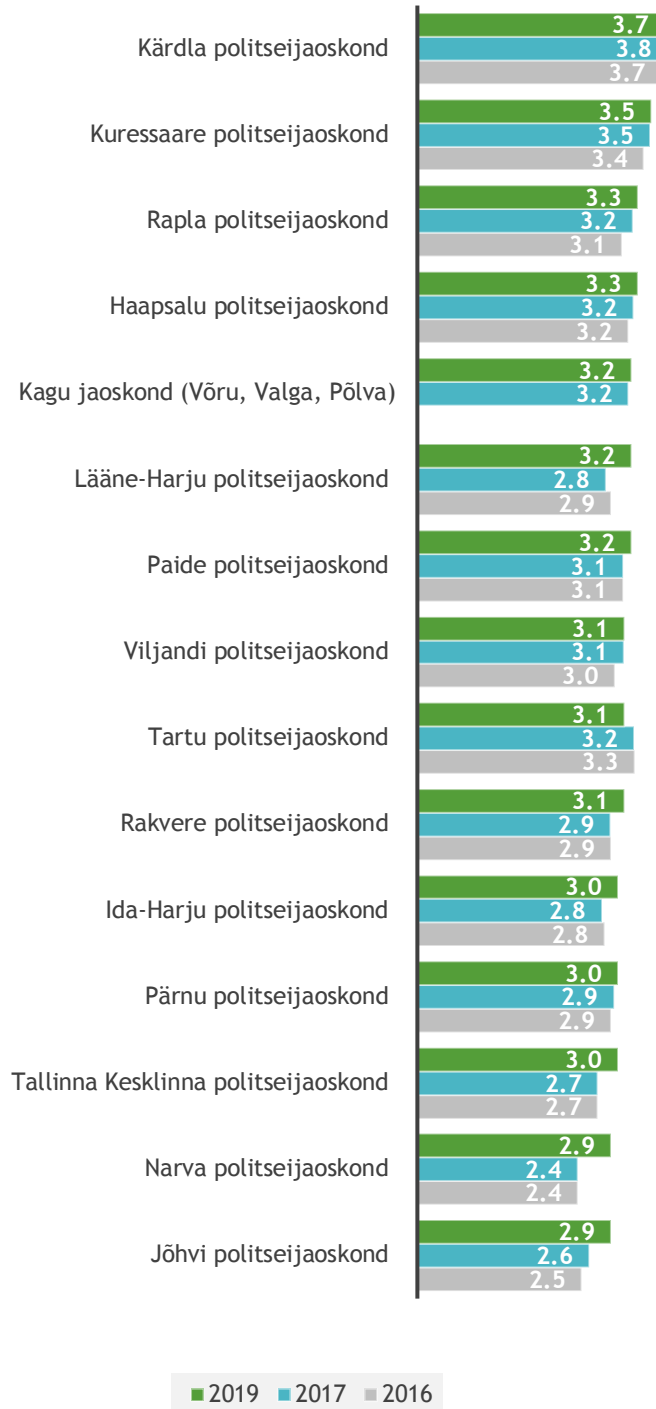
Eesti keelt kõnelevate isikute turvatunne on jätkuvalt kõrgem, kui see on mitte eesti keelt kõnelevatel inimestel. Alg- või põhiharidusega inimesed tunnevad end teistega võrreldes veidi ebaturvalisemalt.

Joonis 17. Ohutunne elupiirkonnas (% , N=3850)

Nagu 2017. aastal osutusid ka sel aastal politseijaoskondadest elanike hinnangul kõige turvalisemateks Kärddla (keskmine hinnang 4-palli skaalal 3,7) ja Kuressaare jaoskond (3,5), kõige ebaturvalisemaks aga Narva (2,9) ja Jõhvi politseijaoskond (2,9) (joonis 18).

Joonis 18. Ohutunne elupiirkonnas jaoskondade lõikes (keskmine 4-palli skaalal, 1-väga ebakindlalt...4-täiesti julgelt, N=3850)

Järgnevalt palusime hinnata elanikel kuivõrd ohustatuna tunnevad nad erinevate situatsioonide poolt. Vastajad hindasid ohutunnet 7-palli skaalal, kus 1=ei tunne üldse ohtu ning 7= tunnen väga suurt ohtu.

Joonisel 19 on ohuolukorrad reastatud skaala keskmiste tulemuste järgi. Suurimaks ohuks peavad elanikud jätkuvalt liikluses ettetulevaid ohuolukordi (keskmine 4,4 palli). Elanike hirmude seas reastasid järgmisena arvuti- ja internetikuriteod ning merereostuse oht (kõik 4,0). Järgnevad vargustega seonduv, muud kuriteod arvutite kaasabil ning korrupsioon. Kõige vähem tuntakse hirmu lähisuhtevägivalla (1,9), salakaubanduse (2,6) ning looduses ohu korral politsei abita jäämise ees (2,6).

Naised tunnevad meestega võrreldes enam hirmu tänavakuritegevuse, alaealiste vägivalletegude/noortekampade, varguste, lähisuhtevägivalla, tänavavägivalla või sellega ähvardamise, liiklusega seotud ohtude, narkokuritegevuse, inimkaubanduse, merereostuse, looduses ohu korral politsei abita jäämise, internetipettuse ning arvutikuritegevuse osas.

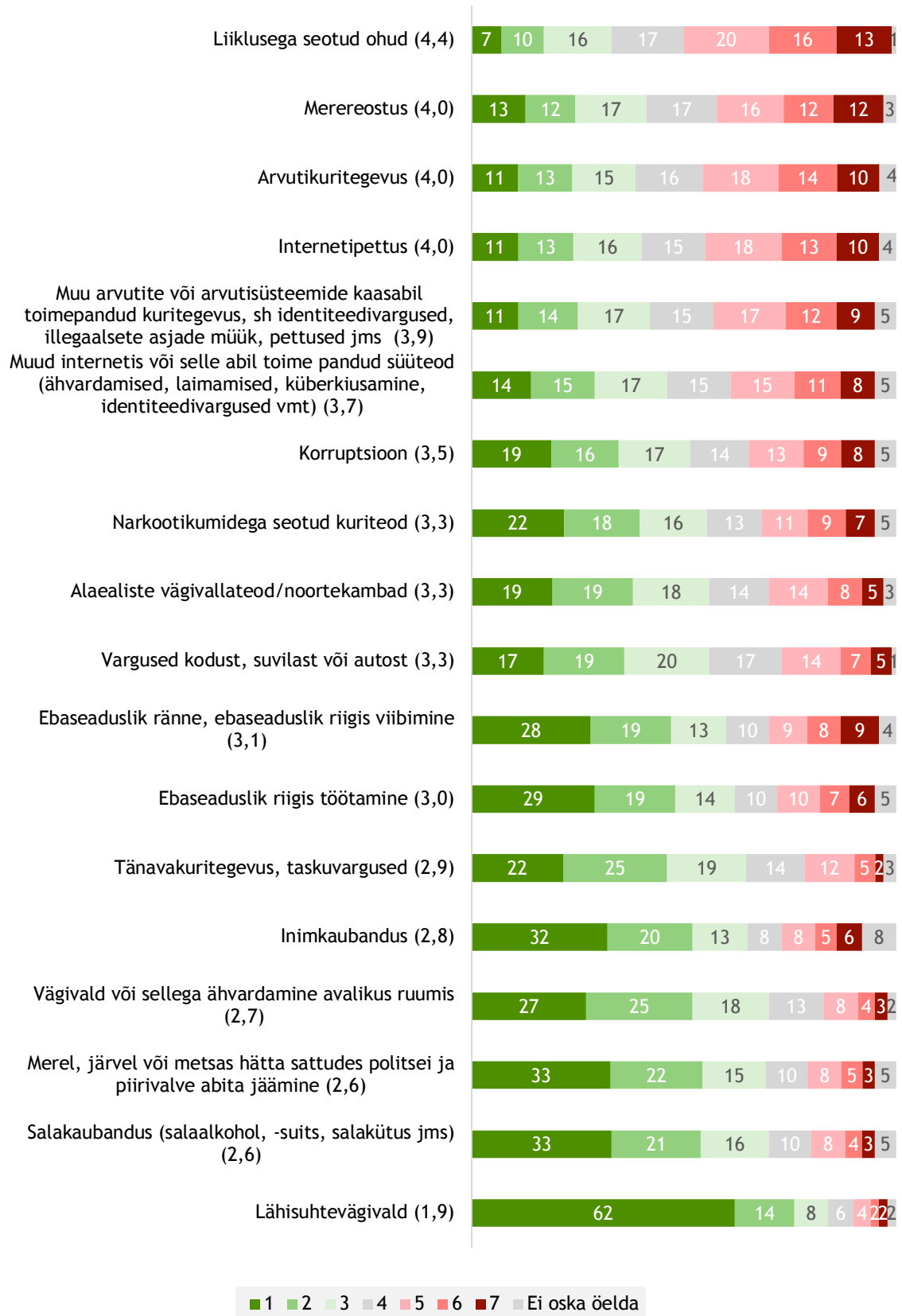
Mehed tunnevad aga rohkem hirmu selle ees, et kolmandate riikide kodanikud tulevad Eestisse ebaseaduslikult tööle.

15-24-aastased tunnevad teistest enam ohtu tänavakuritegevuse, alaealiste vägivalletegude/noortekampade, lähisuhte- ja tänavavägivalla või sellega ähvardamise osas. 25-64-aastased tunnevad enam ohtu kodust/autost/suvilast varguste osas, liiklusega seotud ohte ning kolmandate riikide kodanike ebaseaduslikult Eestisse tööle asumise osas. 35-74-aastased tunnevad enam hirmu narkokuritegevuse ees, ebaseadusliku rände, salakaubanduse, internetipettuse ja arvutikuritegevus osas. 50-74-aastased kardavad teistest enam inimkaubandust ja merereostuse ohtu.

Samuti jätkub osaliselt tendents, et eestlastega võrreldes tajuvad enamasti rohkem erinevaid ohte mitte eesti keelt kõnelevad isikud. Ohud või kuriteod, mille osas keelte lõikes erisust ei ilmne, on liiklusega seotud ohud, inimkaubandus, merereostus, arvutikuritegevus, salakaubandus. Eesti keelt kõnelevad isikud seevastu tunnevad enam hirmu korrupsiooni ja lähisuhtevägivalla ees.

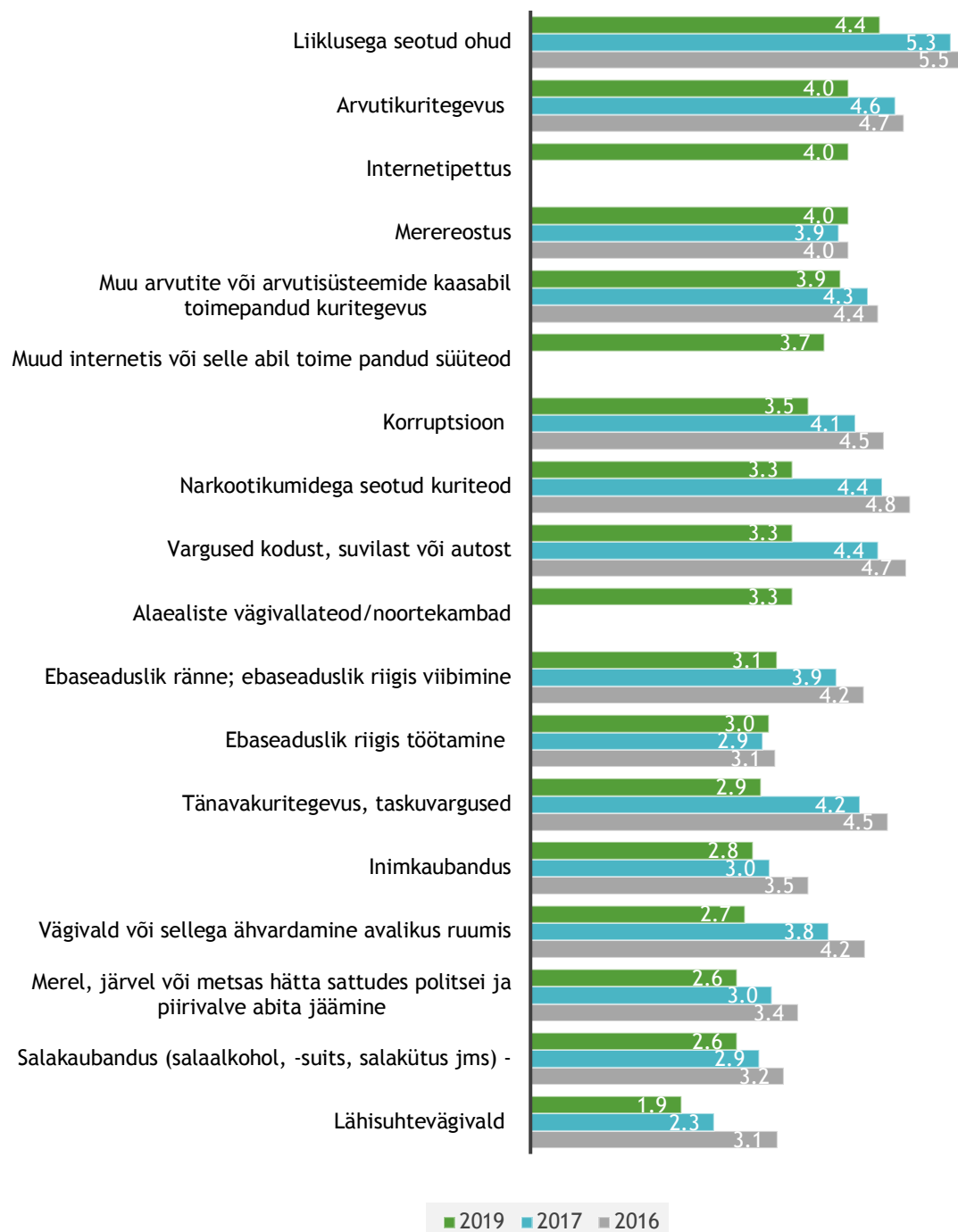
Hariduse lõikes on tendents, et alg-, põhi- ja keskharidusega inimesed tajuvad enamasti rohkem erinevaid ohte kui kõrgharitud elanikud, seda eelkõige järgmiste ohtude osas: lähisuhtevägivald, vägivald avalikus ruumis, ebaseaduslik ränne ja/või riigis töötamine, inimkaubandus ning merereostus.

Keskmiselt enam kardetakse Põhja prefektuuri tegevuspiirkonnas tänavakuritegevust, lähisuhtevägivalda, narkokuritegevust ning ebaseaduslikku riigis töötamist. Ida prefektuuri tegevuspiirkonnas tajutakse suuremat ohtu tänavakuritegevuse, narkokuritegevuse ja ebaseadusliku riigis töötamise osas. Lääne prefektuuri tegevuspiirkonnas tuntakse rohkem hirmu lähisuhtevägivalla ning inimkaubanduse osas. Lõuna prefektuuri tegevuspiirkonnas tuntakse ohtu rohkem tänavakuritegevuse, lähisuhtevägivalla ja inimkaubanduse osas.

Joonis 19. Ohutunne erinevates situatsioonides (%; N=3850, 1-ei ole üldse ohtu...7-väga suur oht)

Aastate lõikes on vähenenud elanike hirmud erinevate ohtude ja kuritegevusliikide osas. Kõige enam on tulemus paranenud tänavakuritegevuse, narkokuritegevuse, varguste, vägivalla osas avalikus ruumis, liidlusega seotud ohtude, ebaseadusliku rände ja korruptsiooni osas (joonis 20). Hirmud on suurenenud vähesel määral merereostuse ja inimeste osas, kes töötavad riigis ebaseaduslikult.

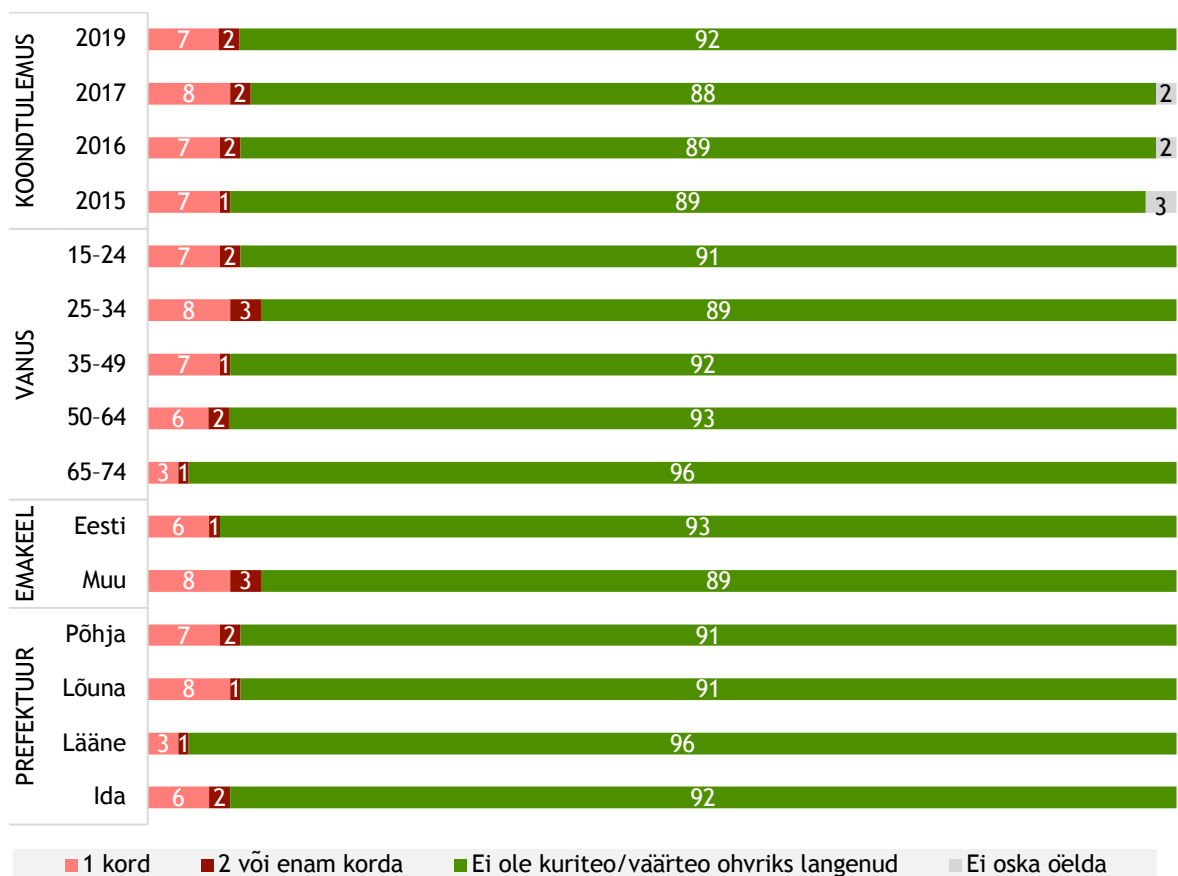

Joonis 20. Ohutunne erinevates situatsioonides aastate lõikes (keskmine 7-palli skaalal, 1-ei ole üldse ohtu...7-väga suur oht)

4. KURITEO OHVRIKS LANGEMINE

Järgnevalt uurisime kuriteo või väärteo ohvriks langemise sagedust viimase 12 kuu jooksul. Möödunud 12 kuu jooksul on kuriteo või väärteo ohvriks langenud 7% ühel korral ja 2% mitmel korral, kokku on seega ohvrite osakaal elanikkonnas 9% (joonis 21). Laiendades tulemust Eesti elanikkonna peale, saame arvuliselt ligikaudu 68 670 ühekordset ja 19 620 mitmekordset kuriteo/väärteo ohvrit üle riigi. Aastate lõikes ei ole olulisi muutuseid toimunud.

Üldiselt on kuriteo ja väärteo ohvreid keskmisest enam mitte eesti keelt kõnelevate isikute seas. Mitmekordselt kuriteo või väärteo ohvreid on see aasta näha sagedamini 25-34-aastaste seas. Keskmisest vähem langevad kuriteo ohvriks 65-74-aastased ning Lääne prefektuuri tegevuspiirkonna elanikud. Soo, haridustaseme ja politseijaoskondade lõikes ei ole erinevused statistiliselt olulised.

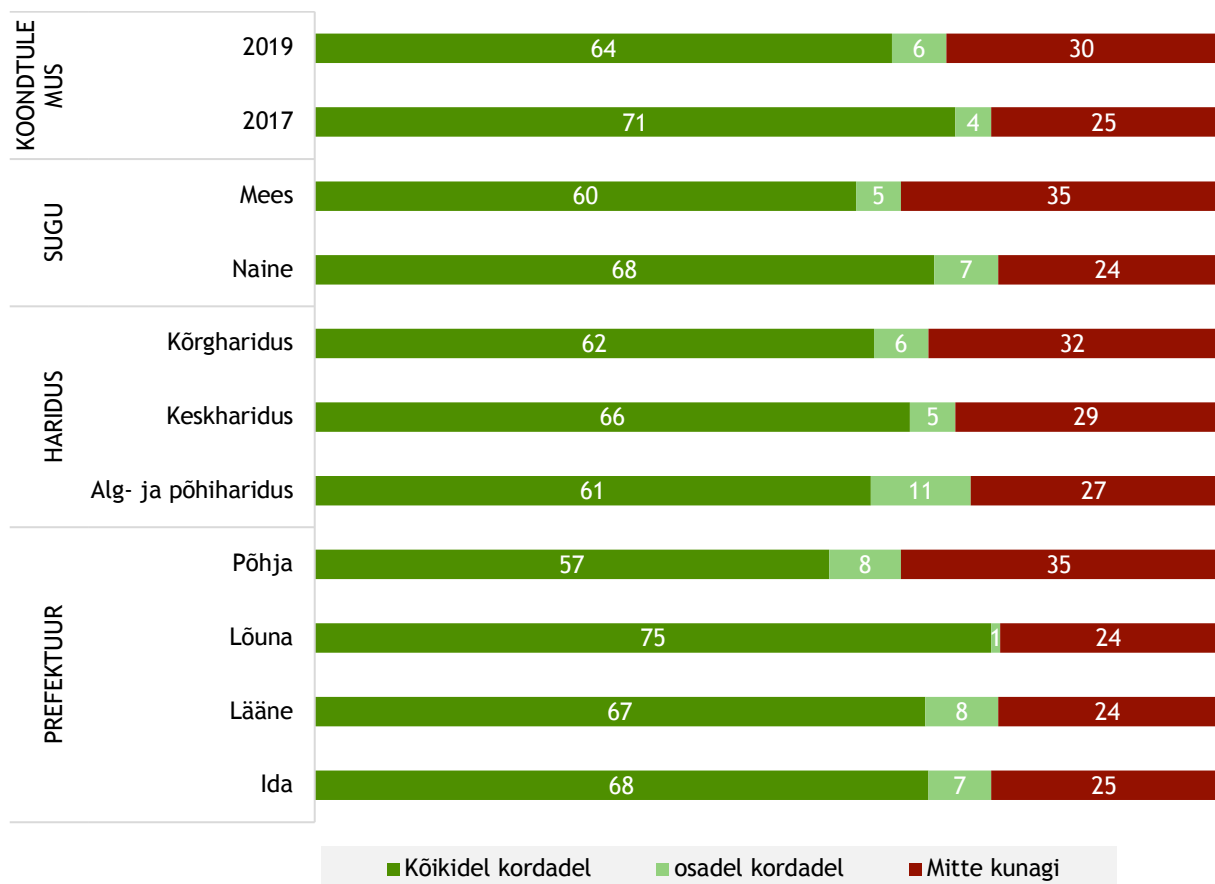
Joonis 21. Ohvriks langemise sagedus 12 kuu jooksul, (%), N=3850

Kuriteo või väärteo ohvritelt küsiti, kas nad teatasid juhtunust politseile. Juhul kui vastaja oli langenud ohvriks mitmel korral, sooviti teada, kas ta teatas sellest politseile kõikidel kordadel.

Kuriteo ohvritest, keda antud uuringu põhjal oli ligikaudu kümnendik elanikkonnast, teavitas politseid juhtunust alati 64% ning 6% osadel kordadel (joonis 22). Kolmandik ohvritest ei teavitanud politseid juhtunust mitte kunagi. Võrreldes tulemusi ajaliselt on sel aastal mõnevõrra suurenenud ohvrite arv, kes ei teavita juhtunust politseid (+5%).

Sarnaselt 2017. aasta uuringuga on naised ka nüüd olnud aktiivsemad – nendest 75% teavitas politseid juhtunust alati või osadel kordadel. Keskmiselt vähem on politseid juhtunust teavitanud kõrgharidusega ohvid (68%). Vanuse, keele ja jaoskonna lõikes ei olnud erinevused statistiliselt olulised, kuna oli liiga vähe vastajaid.

Võrreldes muu Eestiga on teavitamisel kõige passiivsemad Põhja prefektuuri tegevuspiirkonna elanikud.

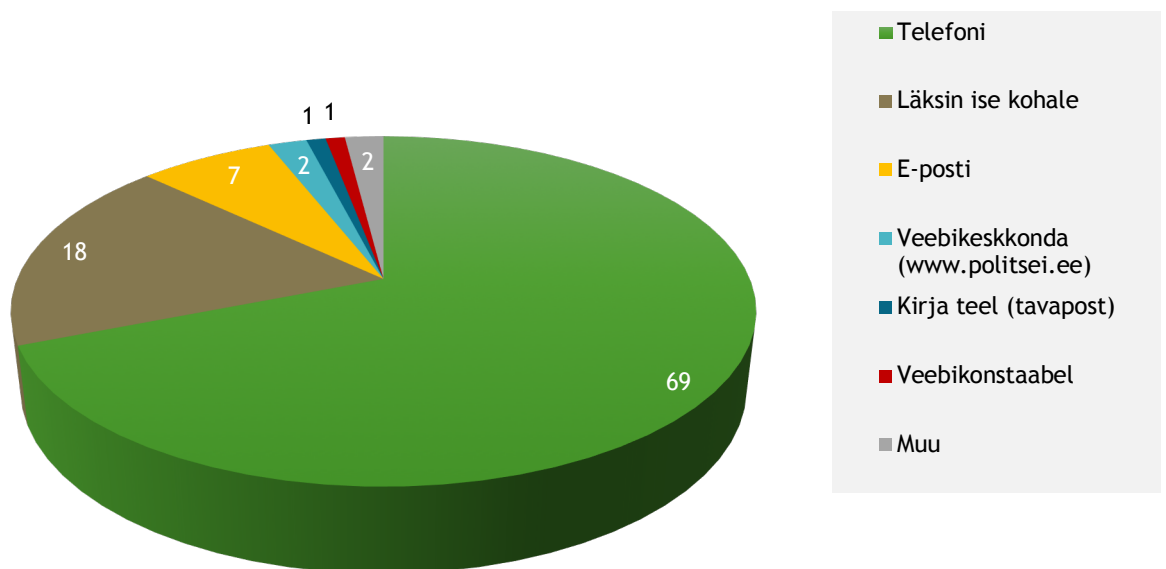

Joonis 22. Politsei teavitamine juhtunust ohvrina (% , N=317)

Ohvritelt uuriti, milliste kanalite kaudu nad politseid teavitasid. Tulemused olid sarnased 2017. aastaga, kuid erineva küsimuse ülesehituse tõttu ei saa tulemusi otseselt võrrelda.

Seekordses uuringust selgus, et ülekaalukalt kõige sagedamini kasutavad ohvrid esmaseks suhtlemiseks politseiga telefoni (69%), järgnevad politseisse minek (18%) ja e-posti teel suhtlemine (7%) (joonis 23). Ülejäänud vahendeid kasutas erinevate kanalite lõikes alla 2% ohvritest. Üksikutel juhtudel lõi politsei ohvritega esmase kontakti ise.

Sotsiaaldemograafiliste tunnuste lõikes ei esinenud statistilist olulist erinevust.

Joonis 23. Politsei teavitamise viisid ohvrina (% , N=317)

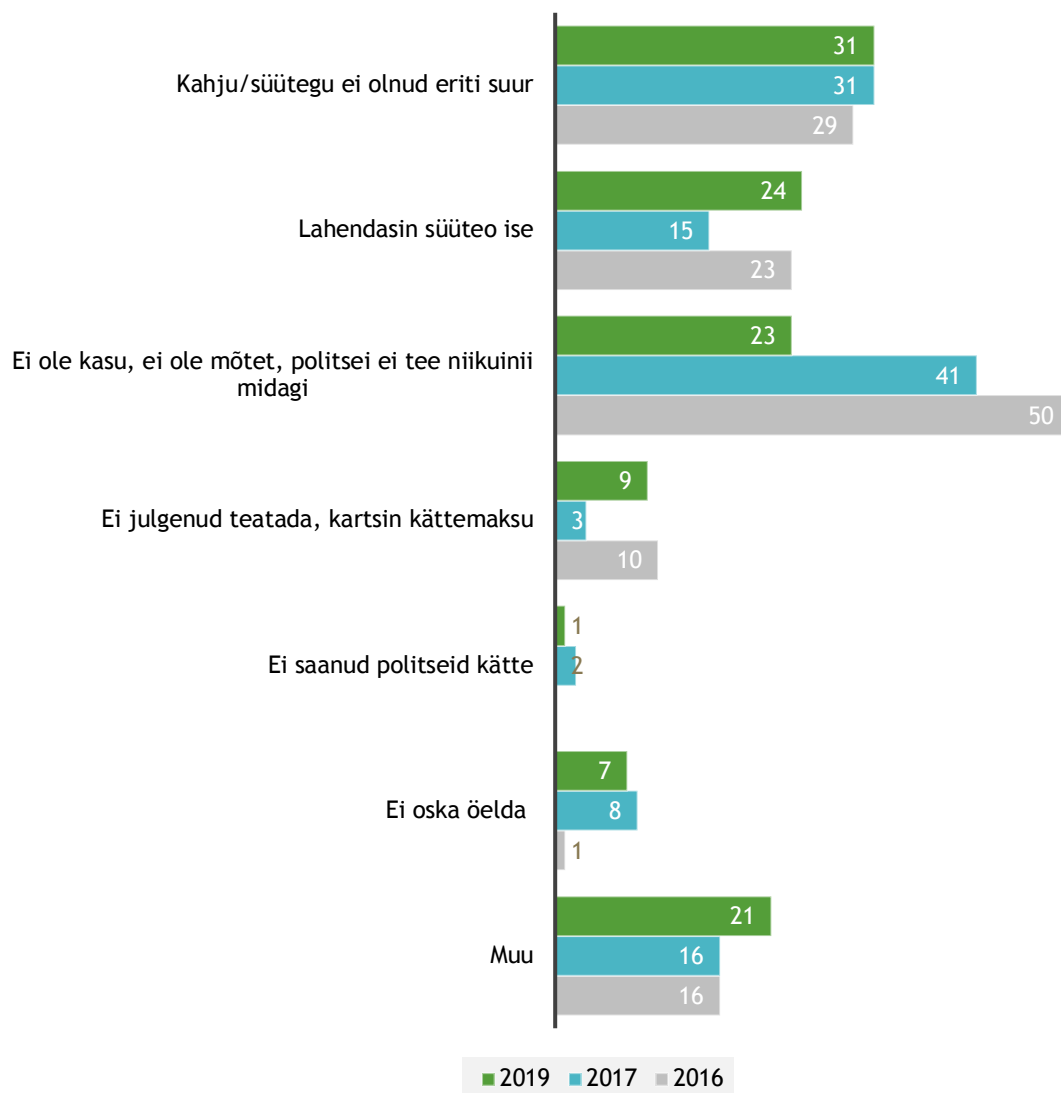
Erinevalt varasematest aastatest ei tulnud seekord välja ühte peamist põhjust, miks ohvrid ei teavita juhtunust politseid. Kuid tuli välja 3 olulist põhjust: süü- või kahjutegu ei olnud piisavalt suur (31%), ohver lahendas olukorra ise (24%) ning arvamus, et politsei ei tee nagunii midagi (23%) (joonis 24). 9% vastanutest oli mitteteatamise põhjuseks hirm kättemaksu ees ning 1% vastanutest soovisid kuriteost teada anda, kuid ei saanud politseid kätte.

Võrreldes 2017. aastaga on oluliselt vähenenud põhjus, et politseile ei ole mõtet juhtunust teada anda (18% võrra). Suurenenud on aga järgmiste põhjenduste osakaal: ohver lahendas olukorra ise (9% võrra) või kardetakse kättemaksu (6% võrra).

Muude põhjuste seas nimetati järgmist: ei osanud midagi teha (4 korral), teavitada polnud vaja, kuna keegi teine juba teavitas (3 korral), juhtum toimus välismaal (2 korral), pank lahendas olukorra (2 korral), ohvri enda süü (2 korral), kindlustusjuhtum (1 korral).

Sotsiaaldemograafiliste tunnuste lõikes ei esinenud statistilist olulist erinevust.

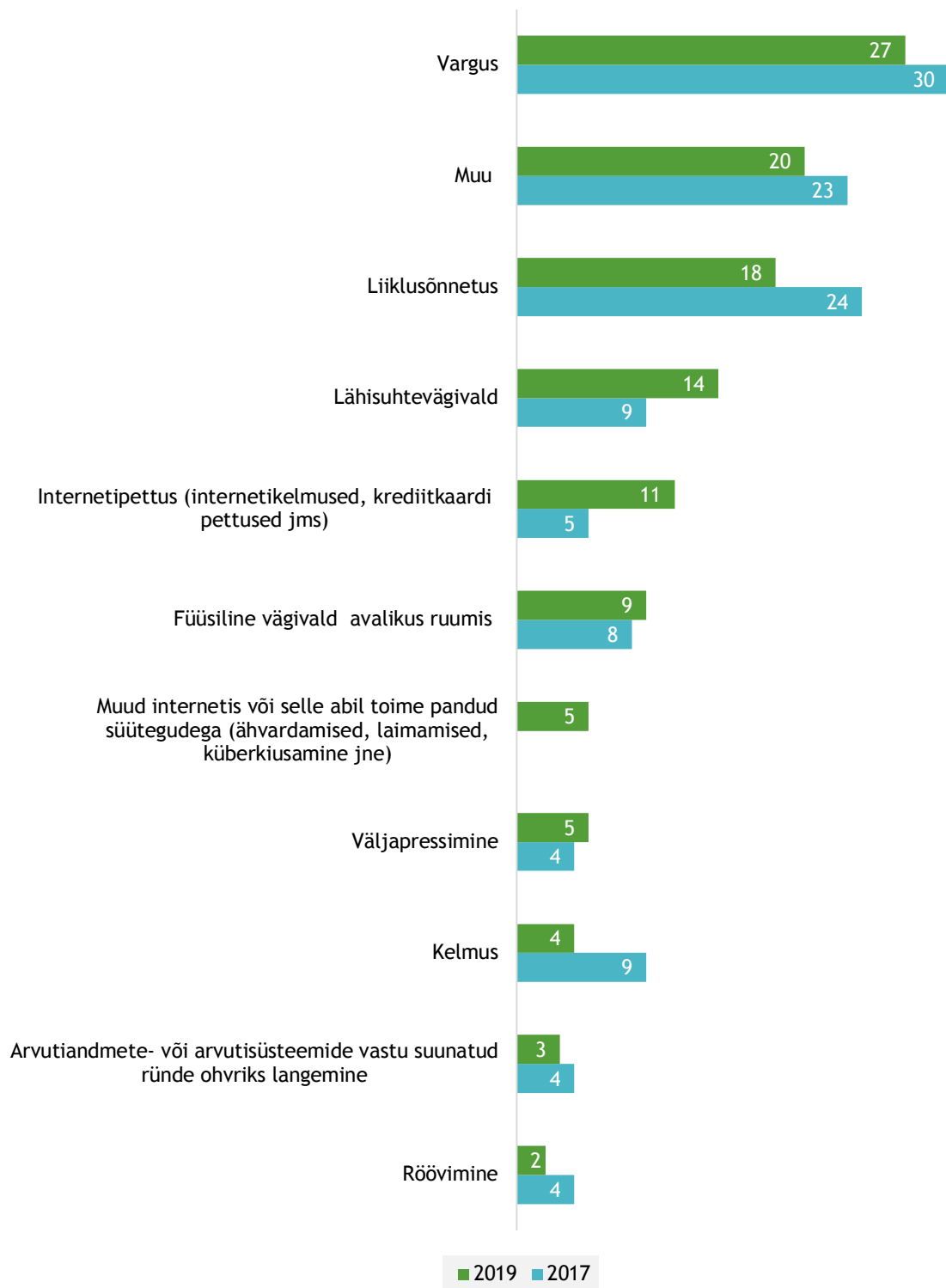
Joonis 24. Põhjused, miks ohver ei teavita juhtunust politseid (% , N=1908)

Ohvritel paluti täpsustada, milliste kuritegude või väärtegedega nad on kokku puutunud nii ohvri kui ka pealtnägijana. Kõige sagedamini on kokku puutunud vargustega (27%) (joonis 25), järgnevad liiklusõnnetused (18%), lähisuhtevägivald (14%) ja interneti keskkonnas raha või muu vara väljapetmine (11%). Füüsilise vägivallaga, väljapressimisega, kelmusega, röövimisega, arvuti andmetesse sekkumise, nuhkvara, pahavara ja arvutiviiruse levitamisega, interneti keskkonnas sotsiaalmeedia või e-kirjade kaudu ähvardamiste/laimamise/tagakiusamisega, alaealiste seksuaalne ärakasutamisega oli kokkupuutunud alla 10% elanikest kõikide kuriteo liikide lõikes.

Muude kuriteoliikide osas toodi välja vandalismi ja huligaansust (29 korral), avaliku korra rikkumist (8 korral), isikuvastast füüsilist vägivalda (4 korral), kiusamist (4 korral) ning võõral territooriumil viibimist (4 korral).

Võrreldes 2017. aastaga on veidi vähenenud liiklusõnnetustesse sattumine (6% võrra), kelmuse (-5%) ning vargustega ohvriks langemine (-3%), suurenenud on aga kokkupuude internetipettustega (+6%) ning lähisuhtevägivallaga (+5%).

Kui vaadelda ainult kuriteo ohvreid, siis keskmisest enam langevad lähisuhtevägivalla ohvriks naised (22%), meeste hulgas on ohvreid neli korda vähem. Teiste kuriteo liikide osas ei esinenud sotsiaaldemograafiliste tunnuste lõikes statistiliselt olulisi erinevusi.

Joonis 25. Ohvrite kokkupuude kuritegudega ja väärtetegudega (% , n=271, kes on langenud ohvriks 12 kuu jooksul)

Varguste ohvriks langemine

Vastajate seas oli viimase 12 kuu jooksul varguse ohvriks langenud 73 inimest, nendest tänaval 25 korral, mõnevõrra vähem kodus (16 korral) või suvilas/maakodus (12 korral) ning sõidukist (10 korral). Üksikutelt juhtudel oli asju varastatud tänavalt või autohooldusest, garaazist, laenutuskohast, kodumaja eest, koolist ja töökohast, metsast ning maja katusest.

Sarnaselt 2017. aastaga on vastajate seas näha tendentsi, et veidi enam langetakse varguse ohvriks tänaval ning maakodudes, vähem aga kodus ning sõidukitest asjade varguse ohvriks.

Nii ühekordselt kui ka mitmekordselt varguse ohvriks langenutest teavitas 65% igakord juhtunust politseid, 15% mõnikord ning 20% ei pöördunud üldse politseisse.

Ohvrid, kes ei pöördunud varguse korral politseisse põhjendasid olukorda järgmiselt: kahjutegu ei olnud eriti suur (12 korral), ei olnud mõtet, sest politsei ei tee midagi (8 korral), ohver lahendas olukorra ise (3 korral), kartis kättemaksu (3 korral), vargus toimus välismaal (1 korral).

Lähisuhtevägivalla ohvriks langemine

Käesolevas uuringus on lähisuhtevägivalla ohvriks langenud viimase 12 kuu jooksul 37 inimest, kellest 57% oli üks kord sattunud vägivalla ohvriks ning 43% mitmekordselt. Arvuliselt oli jaotus järgmine: 21 inimest üks kord, 7 inimest 2-3 korda, 2 inimest 4-5 korda, ja 6 inimest rohkem kui 1 kord.

Politseisse on lähisuhtevägivalla tõttu alati pöördunud 16 ohvrit, osadel kordadel 12 inimest ning mitte kunagi pole politseid teavitanud vägivallast 9 inimest. Enamus politseisse pöördunud ohvritest on saanud abi politseilt, vaid 3 inimest ütles, et nad ei ole saanud oodatud abi.

Põhjused, miks lähisuhtevägivalla all kannatajad ei ole pöördunud politseisse on järgmised: ohver lahendas olukorra ise (10 korral), abi saadi teiselt isikult (7 korral), arvatakse, et politsei ei tee nagunii midagi (7 korral), tekitatud kahjud ei olnud suured (3 korral), saadi abi teiselt ametiasutuselt (3 korral), lahkuti vägivallatseja juurest (3 korral), vägivallatseja lahkus kodust

(3 korral), kardeti kättemaksu (3 korral) ning arvatakse, et vägivald on peresisene asi (2 korral), tegemist oli vaimse vägivallaga (1 korral).

Lähisuhtevägivalla olukorra ise lahendanud ohvritelt küsiti, kuidas nad seda tegid. Selgitused olid järgmised:

Jooksin noore inimese eest, haarates kätte noa.

Jooksin kodust ära.

Lahkusin kodust.

Lõpetasin suhtluse.

Psühholoogiline vägivald lahenes vestlusega.

Püüdsin rahustada, lepitada, selgitada ja soovitasin vägivallatsejal lahkuda.

Rääkisime.

Veebikuriteo ohvriks langemine

Käesolevas uuringus oli veebikuriteo ohvriks viimase 12 kuu jooksul langenud 38 Eesti elanikku.

Ohvritel paluti täpsustada, milliste veebikuriteoliikide ohvriks on nad sel perioodil langenud. Kõige enam on petetud inimesi ostu- ja müügiportaalides (14 korral), varastatud sotsiaalmeedia või meili paroole (12 korral) või kiusatud sotsiaalmeedias/ e-maili kaudu (11 korral). Sotsiaalmeedias või e-maili teel ähvardatuste ohvriks on langenud 8 inimest ning panga või krediitkaardi andmete varguste ohvriks on langenud sama paljud. 6 inimest oli langenud petukirjade saatmise eesmärgil e-maili või sotsiaalmeedia konto identiteedi varguse ohvriks, sotsiaalmeediasse nõusolekuta fotode ülespaneku ohvriks kui ka krediitkaardi või pangaandmete varguste ohvriks. Vähem kui 5 inimest oli langenud arvutisüsteemide viirusrännakute ohvriks, suhtlusportaalides raha väljapressimise ohvriks, ebasünda sisuga video leviku ohvriks ning identiteedi varguse ohvriks (topelt sotsiaalmeedia konto).

40% ohvritest ei teavitanud politseid veebikuriteost ning kõige enam põhjendavad ohvrid seda seisukohaga, et politseile teatamine on mõttetu, kuna ohvrite hinnangul ei tee nad nagunii midagi (9 korral). Viiel juhul tõid ohvrid välja, et nad lahendasid ise olukorra, neljal korral polnud ohvrid veendunud, kas tegu oli õigusrikkumisega. Kolmel korral tundsid ohvrid häbi, hindasid kahjutegu väikeseks või ei saanud politseid kätte. Ühe ohvri jaoks lahendas olukorra kolmas osapool (pank).

5. KOKKUPUUDE PIIRIVALVEGA

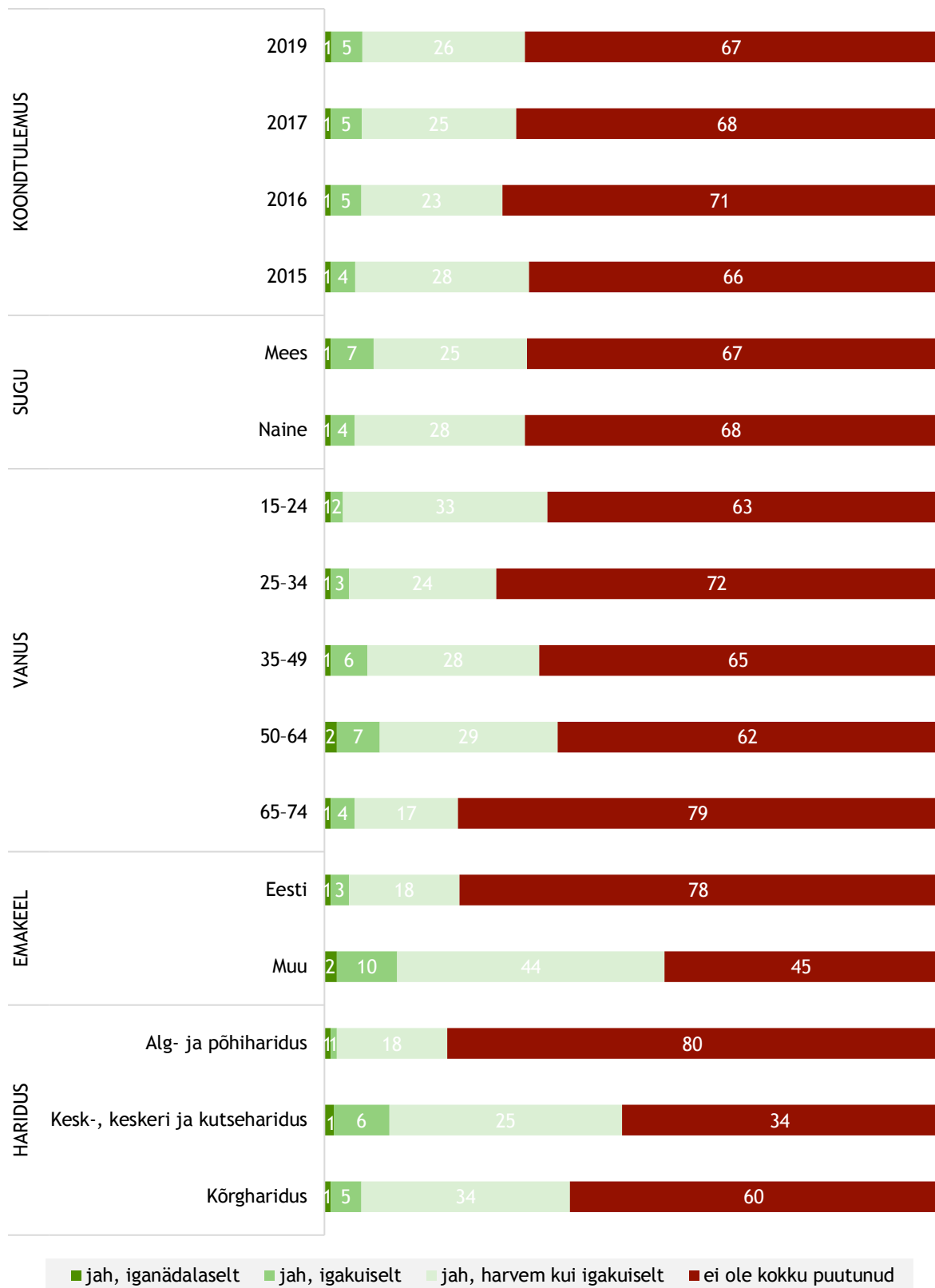
Eesti elanikest on viimase 12 kuu jooksul piirivalvega kokku puutunud 33% (joonis 26). Piirivalvega kokkupuutunutest on nendega kohtunud 81% harvem kui kord kuus, 16% igakuiselt ja 4% iganädalaselt (joonis 26). Võrreldes 2017. aastaga ei ole elanike kontaktide sagedus muutunud.

Kõige sagedamini on piirivalvega kokku puutunud mehed, 15-24-aastased ja 35-64-aastased ning keskharidusega elanikud.

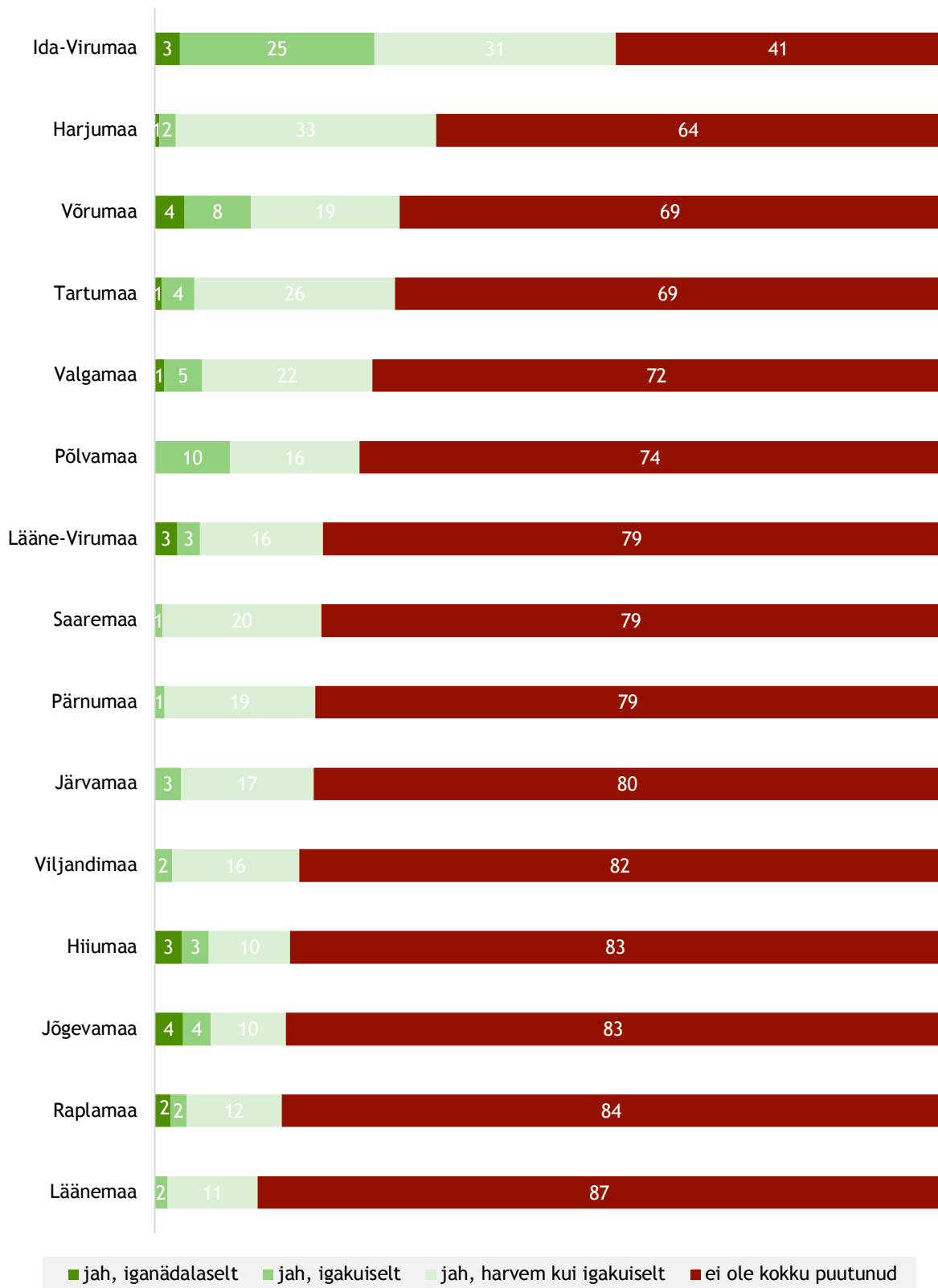
Haridustasemete lõikes on mõnevõrra sagenenud aastate lõikes keskharidusega inimeste kokkupuude piirivalvega.

Ida-Virumaa elanikel ja mitte eesti keelt kõnelevatel isikutel on olnud kokkupuuteid piirivalvuritega keskmisest sagedamini – vastavalt 59% ja 55%, Läänemaa elanikel aga kõige harvem (13%) (Joonis 27).

Kõige enam puututakse piirivalvega kokku Tallinna lennujaamas (25%), Narva-1 piiripunktis (22%) ning Narva kordonis (13%) (Tabel 4). 1-6% piirivalvega kokkupuutunutest satub piirivalvega kokku peamiselt Koidula, Luhamaa, Narva 2 piiripunkt, Tallinna Vanasadama, Meeruse sadama, Narva raudteejaama, Pärnu sadama, Luhamaa kordoni, Muuga sadama, Tartu lennujaama ja Vasknarva kordoni piiripunktis. Ülejäänud piirivalve piirkondades on kokkupuude väike – alla 1%.

Joonis 26. Kokkupuute sagedus piirivalvuritega soo, vanuse, emakeele, hariduse ja aastate lõikes (%; N=3850).

Joonis 27. Kokkupuute sagedus piirivalvega maakondade lõikes (%; N=3850).

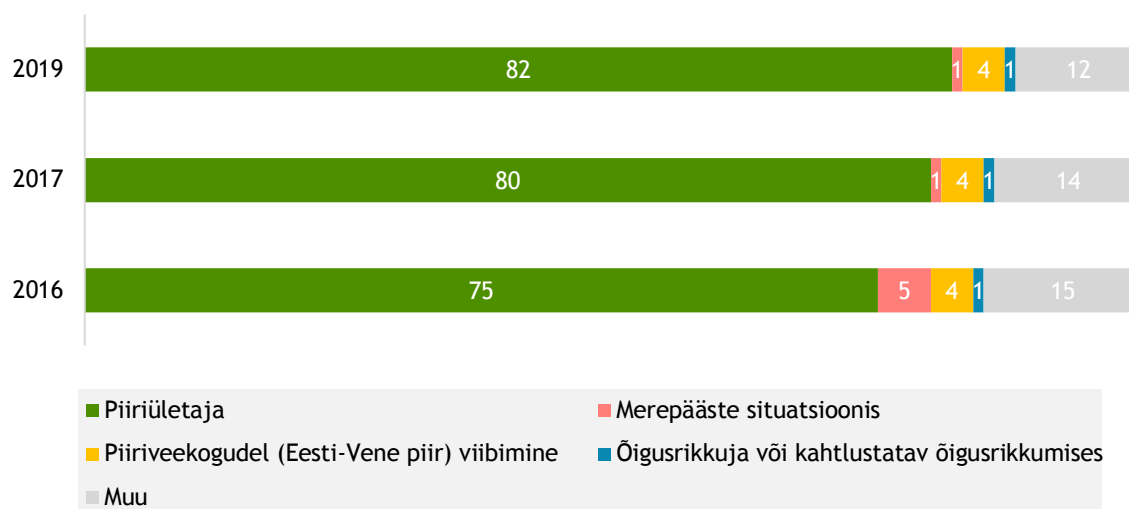

Tabel 4. Peamised kokkupuute piirkonnad piirivalvega (% , N=1259)

	%
Tallinna-1 piiripunkt (Tallinna lennujaam)	25,2
Narva-1 piiripunkt (Tallinna–Narva maantee)	21,8
Narva kordon	13,0
Koidula piiripunkt (Karisilla–Petseri maantee)	5,6
Luhamaa piiripunkt	5,3
Narva-2 piiripunkt (Narva, Kose tänav), ainult eesti ja vene kodanikele	3,1
Tallinna-11 piiripunkt (Vanasadam)	2,7
Tallinna-2 piiripunkt (Meeruse sadam)	2,2
Narva raudtee piiripunkt (Narva raudteejaam)	1,9
Pärnu-2 piiripunkt (Pärnu sadam)	1,6
Luhamaa teenistukoht (kordon)	1,2
Muuga piiripunkt (Muuga sadam)	1,1
Tartu-1 piiripunkti (Tartu lennujaam)	1,0
Vasknarva kordon	1,0
Koidula raudtee piiripunkt (Koidula raudteejaam)	,8
Tallinna-12 piiripunkt (Pirita sadam)	,7
Mustvee kordon	,7
Saaremaa sadama piiripunkt (Saaremaa sadam)	,7
Saatse kordon	,6
Heltermaa piiripunkt (Heltermaa sadam)	,6
Kuivastu piiripunkt (Kuivastu sadam)	,5
Tallinna-4 piiripunkt (Vene-Balti sadam)	,5
Paldiski-1 piiripunkt (Paldiski Põhjasadam)	,5
Tallinna-5 piiripunkt (Paljassaare sadam)	,5
Piusa kordron	,5
Narva-Jõesuu kordon teenistukoht (kordon)	,4
Kunda piiripunkt (Kunda sadam)	,4
Värskla kordon teenistukoht (kordon)	,4
Tallinna-3 piiripunkt (Bekkeri sadam)	,4
Pärnu-1 piiripunkt (Pärnu lennujaam)	,4
Punamäe kordon teenistukoht (kordon)	,4
Mehikoorma kordon teenistukoht (kordon)	,4
Alajõe kordon teenistukoht (kordon)	,3
Vergi piiripunkt (Vergi sadam)	,3
Veere piiripunkt (Veere sadam)	,3
Paldiski-2 piiripunkt (Paldiski Lõunasadam)	,3
Tallinna-10 piiripunkt (Patareisadam)	,3
Tallinna-8 piiripunkt (Noblessneri)	,3
Dirhami piiripunkt (Dirhami sadam)	,3
Kuressaare-2 piiripunkt (Kuressaare lennujaam)	,3
Virtsu piiripunkt (Virtsu sadam)	,2
Narva-Jõesuu piiripunkt (Narva-Jõesuu sadam)	,2
Rohuküla piiripunkt (Rohuküla sadam)	,2
Kärdla piiripunkt (Kärdla lennujaam)	,2
Roomassaare piiripunkt (Roomassaare sadam)	,2
Tallinna-6 piiripunkt (Lahesuu sadam)	,1
Ämari piiripunkt (Ämari lennujaam)	,1
Saatse piiripunkt (Saatse–Petseri maantee)	,1
Mustajõe kordon teenistukoht (kordon)	,1
Miiduranna piiripunkt (Miiduranna sadam)	,1
Tallinna-14 piiripunkt (Kakumäe sadam)	,1
Varnja kordon teenistukoht (kordon)	,0
Mõntu piiripunkt (Mõntu sadam)	,0
Loksa piiripunkt (Loksa sadam)	,0

Piirivalvega puututi kokku kõige enam piiri ületamisel (82%), piiriveekogudel 4% ning merepäästesituatsioonis 1% (joonis 28). Õigusrikkumisi või nendes kahtlusaluseks olemist tunnistas samuti 1% kokkupuutujatest.

Võrreldes 2017. aastaga on kasvanud piiriületajate osakaal 2% võrra, muudes situatsioonides kokkupuuted on jäänud samasse suurusjärku. Keskmiselt enam puutuvad piirivalvega kokku piiriületamise situatsioonis üle 35-aastased ning Harju-, Ida-Viru- ja Pärnumaa elanikud.

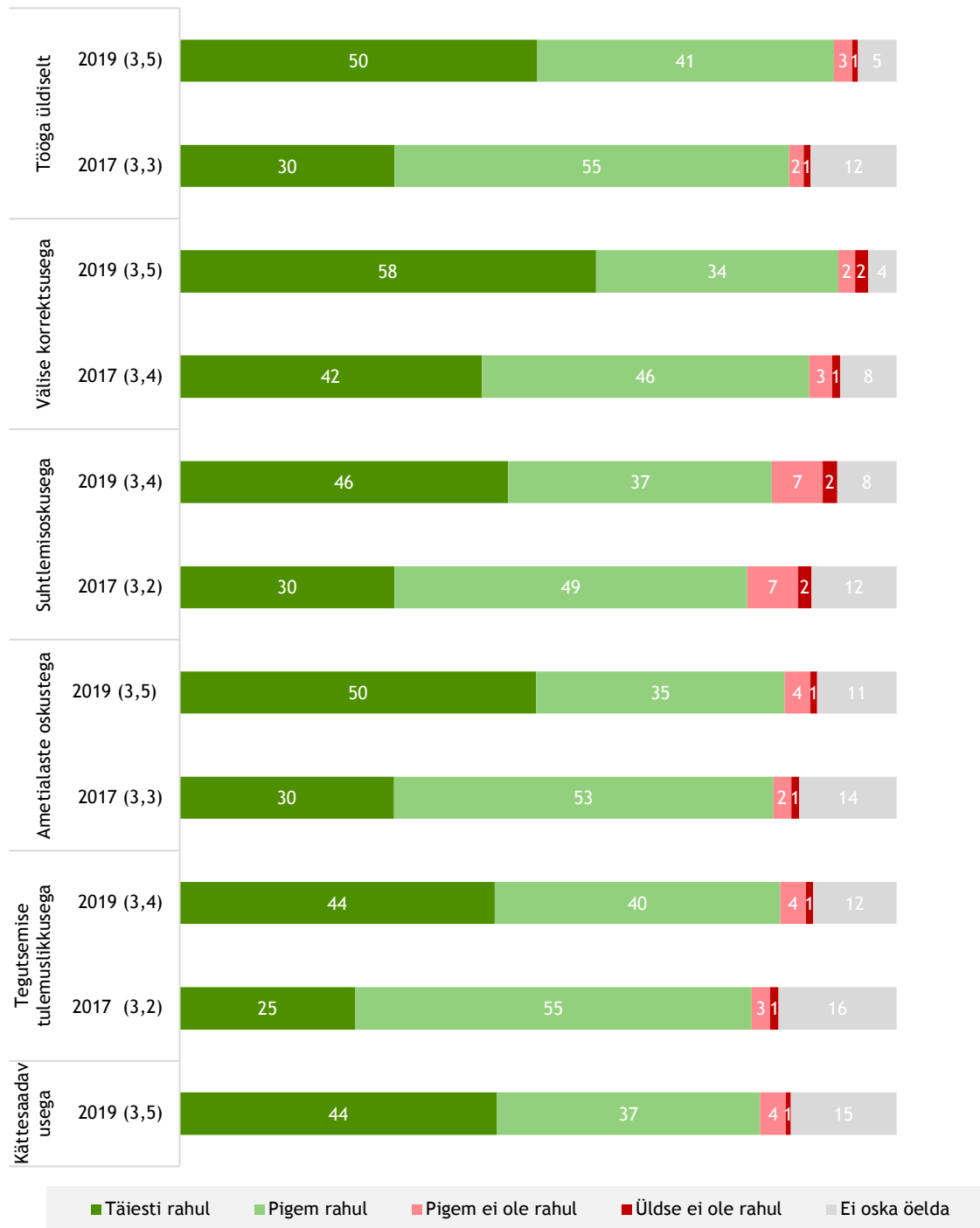
Joonis 28. Piirivalvega kokkupuutumise situatsioonid (%), N=1259

6. RAHULOLU PIIRIVALVEGA

Kõikidel elanikel, kes on piirivalvega kokkupuutunud viimase 12 kuu jooksul, paluti hinnata rahulolu piirivalve tööga üldiselt kui ka erinevate teenindusaspektide lõikes. Rahulolu piirivalve tööga on jätkuvalt kõrge – 91% piirivalvuritega kokkupuutunutest on nende tööga rahul (joonis 29). Võrreldes 2017. aastaga on rahulolu 6% võrra tõusnud.

Kõige kõrgemalt hinnati 2019. aastal piirivalvurite välist korrektsust (92% rahul), seejärel ametialast oskust (85%), tegutsemise tulemuslikkust (84%), suhtlemisoskust (83%) ning kättesaadavust (81%).

Võrreldes 2017. aastaga on rahulolu tõusnud 2-4% võrra kõikides teenindusaspektides. Kõikides hinnatud aspektides on kasvanud oluliselt väga rahulolijate osakaal – 16-20% võrra.

Joonis 29. Rahulolu piirivalvurite teenindusega (% , N=1259).

Endiselt ollakse kõige rohkem rahulolematud piirivalve **suhtlemisoskusega** (9%), mida põhjendatakse sellega, et piirivalvurid on ebaviisakad (9 korral), üleolevad (8 korral), kurjad (2 korral), ei anna selgeid juhiseid (2 korral) või puudub üldine suhtlemisoskus (3 korral).

Mõned näited rahulolematuse põhjendustest:

“Peetakse Eesti numbriga auto kinni ja hakatakse rääkima inglise keeles. Suhtlemisoskuste koolitusel võiksid käia Muuga sadama piirkonna piirivalvurid, et oskaksid anda autojuhtidele selgeid ja arusaadavaid juhised.”

“Olles pidev piiri ületaja (vähemalt kord kuus koertega näitusel käimine), siis suhtumine on alandav ja üleolev, viisakust ei ole kaua piiril näinud.”

“Kurjad, ebaviisakad, ei naerata, vaatavad mu peale nii, et ma midagi nende käest varastan.”

“Ei ole vaja kontrollides käsklusi jagada nagu oleksime tribunali ees. Piisab ka rahulikus toonis seletamisest, me kõik ju ei käi üle riigipiiri igapäevaselt ja võib juhtuda, et eksimegi millegagi. Näiteks seisad vales kohas. Ei oska käituda ise ka, kuidas korrektne on, kas peab ootama autos või väljuma.”

“Me kindlasti ei ole nendega sõbrad, aga suhtlemisoskus on neil madal.”

“Ei pea kinni piiriületusjärjekorras fooride kasutamisest. Ebaviisakus, vastused küsimustele umbmäärased. Ei tutvustata ennast.”

Piirivalve **tegutsemise tulemuslikkusega** rahulolematud (5%) põhjendasid oma arvamust järgmiselt:

“Aeglased.”

“Ei ole nende tegevuse kohta midagi kuulnud.”

“Mõõdavad hea nähtavusega, kuival, sirgel ja olematu liiklusega teelõigul mootorrataste kiirust selle asemel, et piiri valvata.”

“Põhjus seisneb illegaalses immigratsioonis. Ilmselt ei ole piirivalvurid oma tööga piisavalt hästi hakkama saanud või siis on neil seadusega ja illegaalse immigratsiooniga seotud küsimustes käed lühikesed.”

“Sadamas, võõraste numbrimärkidega autodes isikute tuvastamisega seoses - sees oli rohkem inimesi, kui lubatud.”

“Vähe aknaid järjekorrad pikkad.”

“Vahest ilmutavad liigset võimu.”

“Vene piiripunktis Narva 1 tihti puhkepäevadel tekivad järjekorrad ja töötab ainult üks aken ja tuled ei lülitu europassi omanike jaoks sisse.”

Piirivalve **ametialaste oskustega** rahulolematud (5%) põhjendasid oma arvamust järgmiselt:

“Kallutatud suhtumine piiri ületamisel.”

“Mõnikord spetsiaalselt venitavad aega, tulen mingi autoga või bussiga ühel ajal ja olen palju kauem.”

“Pole ühtset Euroopa sisest piiriületussüsteemi.”

“Tallinnal lennujaama passikontroll ebapädev. Laseb inimese läbi ja siis saab aru, et midagi läks valesti.”

“Tihti küsimuste puhul nad alati ei tea vastust, tuleb teha mitu telefoni kõnet erinevatele inimestele, et aru saada milles asja probleem.”

Piirivalve **välist korrektsust** hindasid negatiivselt 4% kokkupuutunutest. Hinnangute tõlgendamisel tuleb arvestada, et osaliselt on vastajad hinnanud antud juhul piirivalvurite üldist korrektsust mitte välimust.

Mõned näited välimuse korrektsuse kriitikast:

“Püksid kulunud.”

“Teistes riikides on vorm ja värv palju ilusam, palju parem välja näeb. Kui on vihm või talv, ei ole ilus vaadata, kuidas vorm välja näeb.”

“Väline korrektsus jätab soovida, habemed ajamata ja muu selline. Väljanägemine võiks olla parem.”

Piirivalve **kättesaadavust** hindasid kriitiliselt 5% kokkupuutunutest. Negatiivset hinnangut põhjendati sellega, et inimestel pole teadmist, kust piirivalvet kätte saada või nad ei ole vajadusel leitavad.

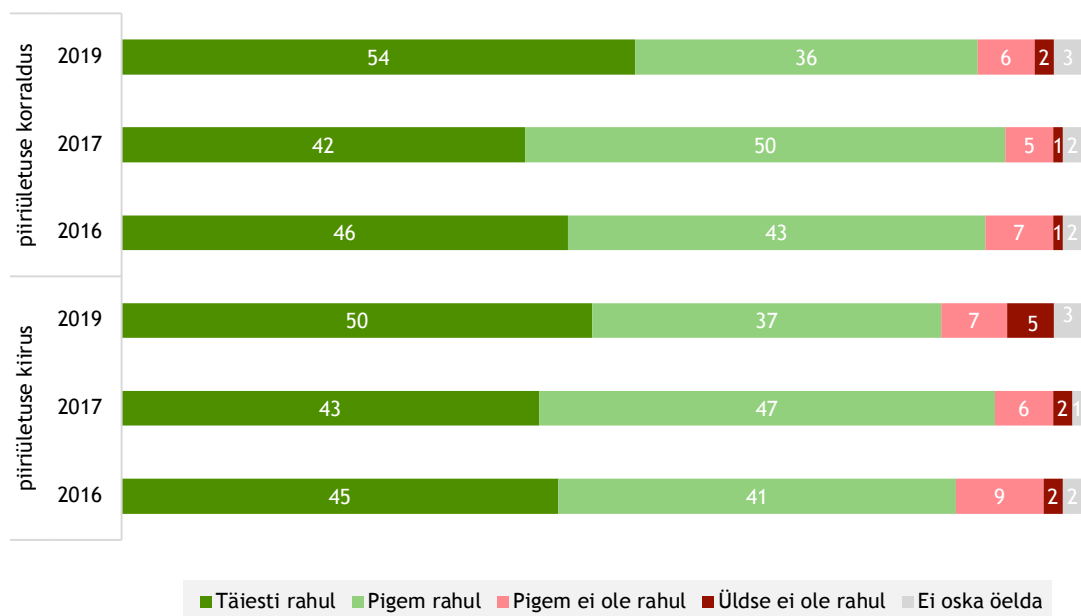
Piirivalvurite **tööga üldiselt** rahulolematud (4%) tõid põhjustena välja, et kliente diskrimineeritakse, piirivalvurid on ülbed, vähe entusiastlikud ning aeglased, põhjustades pikki järjekordi.

Erinevate sotsiaalsete gruppide võrdluses olid 25-34-aastased ja mitte eesti keelt kõnelevad isikud teistest veidi rohkem rahulolematud ametialase- ja suhtlemisoskusega ning välise korrektsusega.

Rahulolu piiriületamisega

Piiriületajatelt küsiti rahulolu piiriületuse kiiruse ja korraldusega piiripunktis. Võrreldes varasemate aastatega on piiriületuse korraldusega rahulolu jäänud enamjaolt samaks, kuid veidi on tõusnud väga rahulolevate isikute osakaal +12% võrra (joonis 30). Samas piiriületuse kiiruse osas on kasvanud üldiselt rahulolematute osakaal 5% võrra.

Erinevate sotsiaalsete gruppide võrdluses ei esinenud statistiliselt olulist erinevust keskmisest.

Joonis 30. Rahulolu piiriületus kiiruse ja korraldusega (% , N=1038)

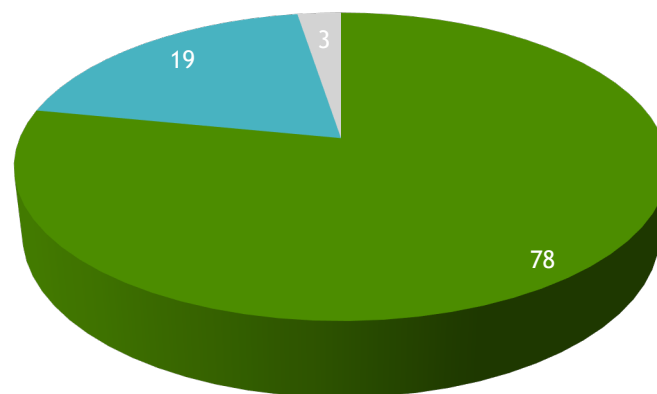
Rahulolu merepäästega

Merepääste situatsioonidesse oli vastajatest sattunud 12 inimest, kellest kaheksa vastajat olid väga rahul merepäästega, kaks inimest pigem rahul, samas üks inimene ei olnud üldse rahul ning üks inimene ei osanud üldse hinnangut anda. Rahulolematust ei osanud vastaja kommenteerida.

Merepääste situatsioonidesse oli sattunud kõige enam tehnilise rikke tõttu (7 korral). Põhjustena toodi veel välja, et nähti pealt merepäästet (3 korral). Lisaks toodi välja merepääste vajadust madalikule sõidu tõttu ning inimese kukkumise tõttu üle parda. Kuid merepäästega puututi kokku ka päästevestide ja dokumentide olemasolu kontrolli ning merepääste õppuses osalemise tõttu.

7. RAHULOLU POLITSEI- JA PIIRIVALVEAMETI TEENINDUSEGA ISIKUT TÕENDAVA DOKUMENDI TAOTLEMISEL

Viimase 12 kuu jooksul on 35% elanikest taotlenud isikut tõendavat dokumenti. Kõige enam taotleti isikut tõendavat dokumenti teeninduses koha peal (78%) (joonis 31). Ligikaudu viiendik taotles dokumenti politsei iseteeninduse ning 3% emaili kaudu. Posti teel või välisesinduse kaudu esitas isikut tõendava dokumendi taotluse 6 inimest.

■ Teeninduses koha peal   ■ Politsei iseteeninduses (e-taotluskeskkond)   ■ E-posti teel

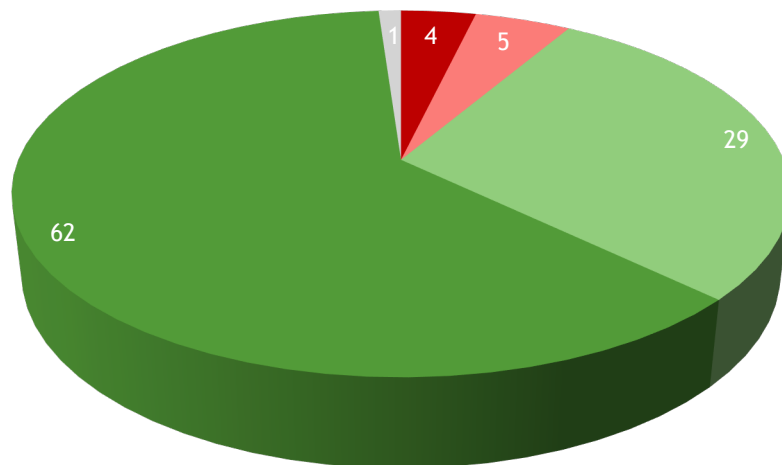
Joonis 31. Isikut tõendava dokumendi taotluse esitamise viisid (% , N=1347)

Kõikidel vastajatel, kes olid taotlenud viimase 12 kuu jooksul isikut tõendavat dokumenti, paluti hinnata Politsei- ja Piirivalveameti teenindusega rahulolu. Keskmine rahulolu 4-palli skaalal on üldiselt kõrge- 3,5 palli 4-palli skaalal. Teenindusega on 62% väga rahul, 29% pigem rahul, 5% pigem ei ole rahul ning 4% ei ole üldse rahul (joonis 32). Hinnangut ei osanud anda 1% taotlejatest.

Keskmiselt enam on rahulolematud 35-64-aastased, kõrgharidusega ning mitte eesti keelt emakeelena kõnelevad elanikud.

Rahulolu erinevust isikut tõendava dokumendi taotlusel taotluskanalite lõikes ei olnud statistiliselt oluline.

■ Üldse ei ole rahul ■ Pigem ei ole rahul ■ Pigem rahul ■ Täiesti rahul ■ Ei oska öelda

Joonis 32. Rahulolu Politsei- ja Piirivalveameti teenindusega isikut tõendava dokumendi taotlusel (% , N=1347)

Rahulolematuse põhjustena toodi välja järgmist: liiga pikad järjekorrad (69 korral), ebaseeldiv personal (10 korral), ebapädev personal (7 korral), ebaseeldiv ootesaal (7 korral), halb asukoht ja vähe parkimiskohti (6 korral) või ei anta piisavalt abi/infot (4 korral).

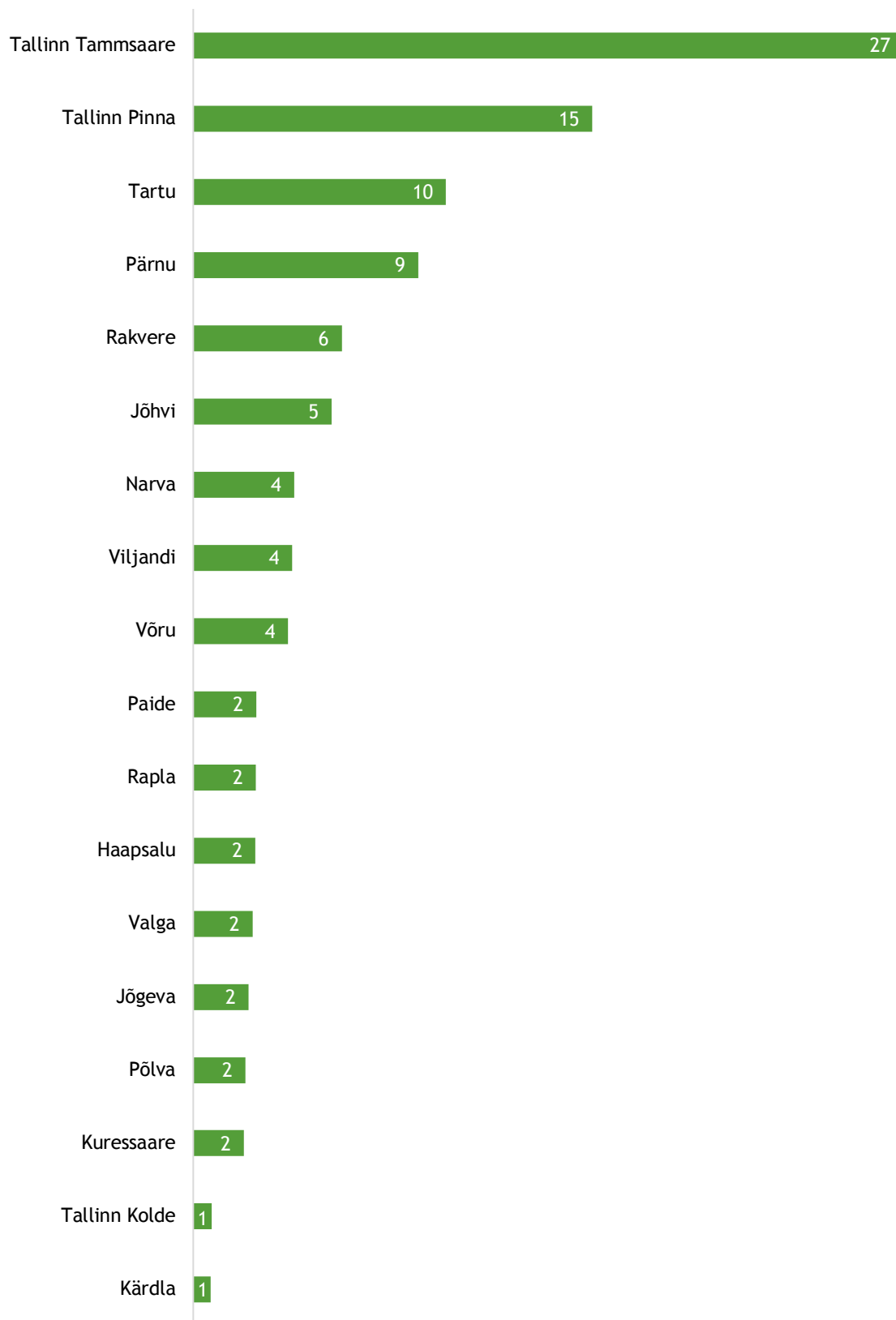
Kõigilt neilt, kes ei kasutanud dokumendi taotlemisel iseteeninduse keskkonda küsiti, mis põhjustel nad seda ei teinud. Kõige enam toodi põhjustena välja, et taheti minna teenindussaali (46%) (joonis 33). Mõnevõrra vähem oli neid kes tõid põhjusena välja, et iseteeninduskeskkonnas ei olnud võimalik teha vajalikku dokumenti (19%) või ei oldud teadlikud iseteeninduskeskkonnast (12%). Alla 10% oli neid, kes ei julgenud iseteenindust kasutada, ei oska arvutit kasutada, ei ole arvutit või ei saa internetti kasutada, tahtsid tasuda dokumendi eest sularahas.

Muude põhjuste all nimetati, et ei olnud nõuetekohast fotot või sõrmejälgi (73 korral), ei saanud ID-kaarti kasutada (18 korral), iseteeninduse protsess võtab liiga kaua aega (13 korral), meeldib otsekontakt teenindajaga (11 korral), dokumenti taotleti lapsele/eestkostetavale (8 korral), ei tulnud selle võimaluse peale (6 korral), tehnilised probleemid (4 korral).

Joonis 33. Iseteeninduse keskkonna mittekasutamise põhjused (%; N=1088)

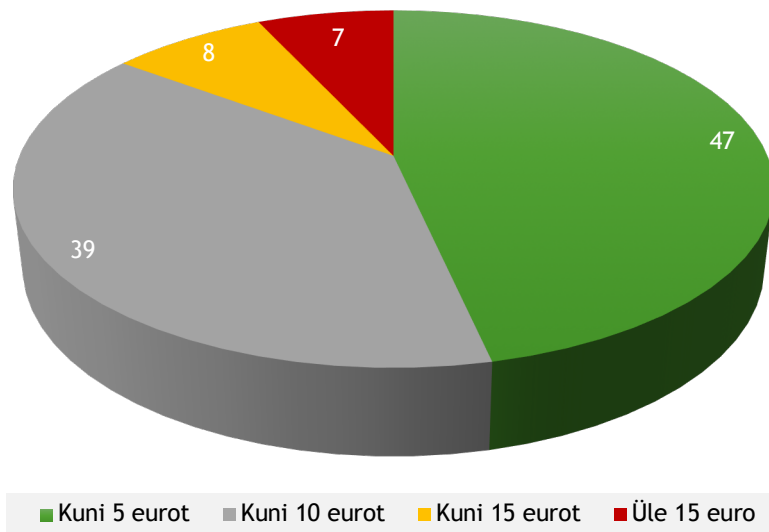
Kõige enam on esindustest isikut tõendavat dokumenti taotletud Tallinna Tammsaare esindusest (27%), Tallinna Pinna esindusest (15%) ning Tartu esindusest (10%) (joonis 34). Teisi esindusi on külastatud alla 10%.

Joonis 34. Esindus, kus taotleti isikut tõendavat dokumenti (% , N=1047).

30% isikut tõendava dokumendi taotlejatest on nõus tasuma suuremat riigilõivu, kui nad saaksid dokumendi mugavamalt kätte nt kodu lähedal, endale valitud asukohas ja ajal jne. Nendest 47% oleks valmis lisamugavuste eest tasuma kuni 5 eurot rohkem, 39% kuni 10 eurot, 8% kuni 15 eurot ning 7% üle 15 euro (joonis 35).

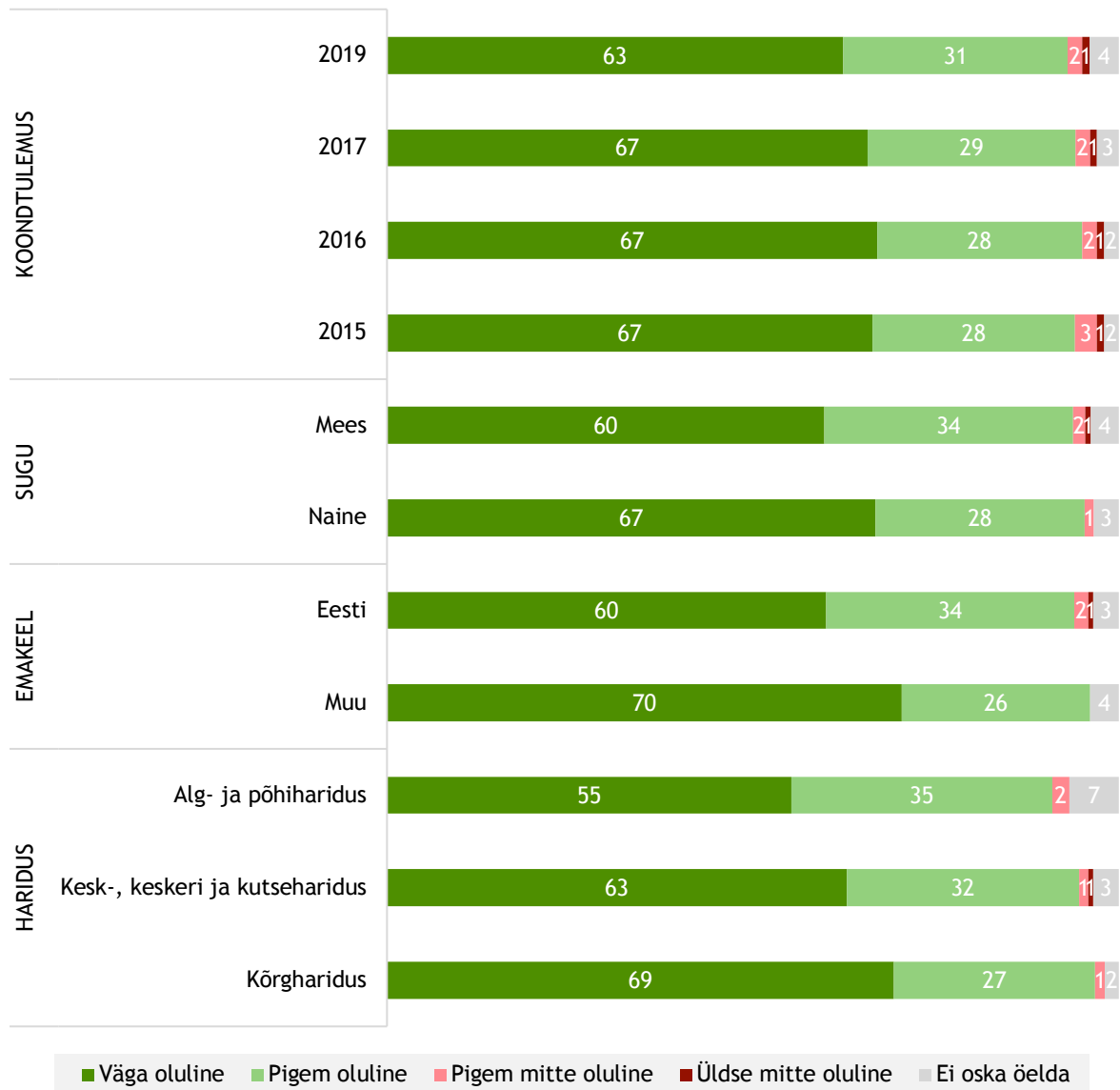
Erinevate sotsiaalsete gruppide võrdluses ei esinenud statistiliselt olulist erinevust keskmisest.

Joonis 35. Summa, mis ollakse nõus maksma isikut tõendava dokumendi taotlemisel lisamugavuste eest (% , N=403)

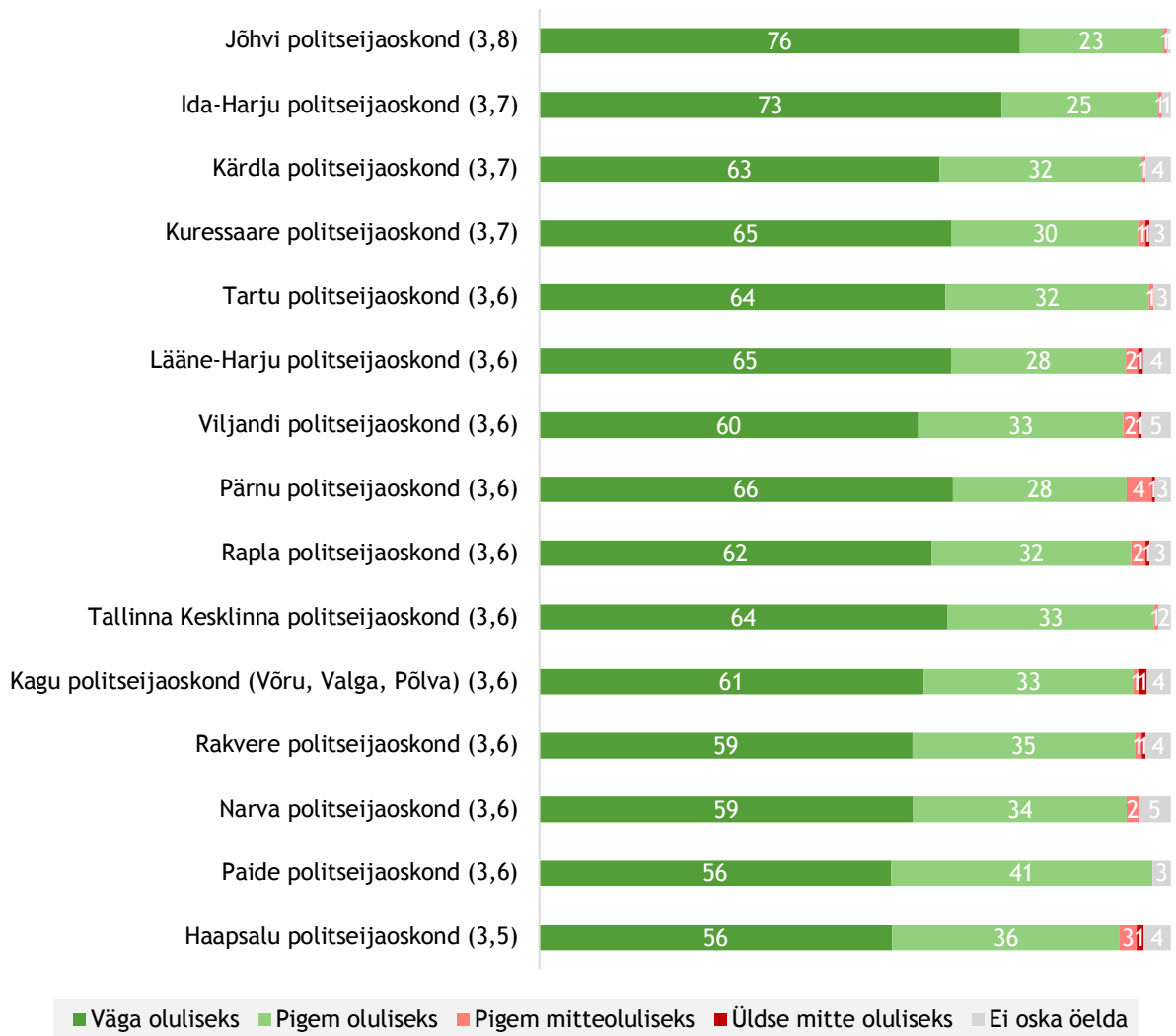
8. ENNETUSTÖÖ

94% elanikest peab politsei rolli ennetustöö läbiviimisel oluliseks ning aastate lõikes olulisi muutusi selles osas ei ole toimunud (joonis 36). Sarnaselt varasematele aastatele peavad keskmiselt enam oluliseks politsei rolli ennetustegevustes naised, kõrgharidusega ning mitte eesti keelt kõnelevad elanikud. Kui varasematel aastatel mõjutas ka vanus seda, kuivõrd oluliseks peetakse politsei rolli ennetustegevustes, siis seekord uuring seda ei näidanud.

Joonis 36. Politsei ennetustöö olulisus (% , N=3850)

Politseijaoskondadest peavad ennetajarolli kõige olulisemaks Ida-Harju, Jõhvi, Kärkla ja Kuressaare jaoskonna piirkonnas elavad inimesed (joonis 37). Samas politsei prefektuuride tegevuspiirkondade lõikes ei olnud erinevused statistiliselt olulised.

Joonis 37. Politsei ennetustöö olulisus politseijaoskondade lõikes (% , N=3888).

Elanikelt küsiti, mil viisil peaks politsei ennetustööd ellu viima. Kõige enam arvati, et peaks tegelema probleemsete sihtrühmadega (81%), peaks korraldama loenguid koolides ja lasteaedades (71%) ning jagama infot läbi meedia (68%) (joonis 38). Üle poolte elanikest arvas veel, et tuleks osaleda võrgustikutöös kohalikul tasandil (61%), tuleks läbi viia teavituskampaaniaid (57%) ning levitada infot avalikel üritustel (51%). Alla poolte elanikest arvas, et ennetustööd tuleks teha läbi kogukondlike kokkusaamiste (32%) ning tuleks levitada infomaterjale (29%).

Muude võimalustena toodi välja, et tuleks rohkem tänaval nähtav olla (44 korral), tuleks karmistada karistusi (4 korral), luua rohkem otsekontakte elanikega (3 korral) ning karistuse asemel tuleks õigusrikkujaid hoiatada (2 korral).

Eesti keelt kõnelevad isikud peavad keskmiselt enam oluliseks, et politsei teeks ennetustööd koolides läbi loengute, levitaks infot läbi meedia ja avalike ürituste ning teeks rohkem koostööd kohalike omavalitsuste tugivõrgustikega.

Naised peavad keskmiselt enam oluliseks, et politsei teeks ennetustööd koolides läbi loengute, tegeleks probleemsete sihtgruppidega, levitaks infot avalikel üritustel ning teeks rohkem koostööd kohalike omavalitsuste võrgustikega.

Noored peavad oluliseks ennetustöö läbiviimist läbi teavituskampaaniate, info jagamist läbi meedia ning avalike ürituste, politsei osalemist kogukonna võrgustikutöös. Samas vanemad elanikud ootavad rohkem ennetustöö tegemist läbi kogukondlike kokkusaamiste.

Kõrgharidusega inimesed peavad keskmiselt enam oluliseks, et politsei tegeleks ennetustöö eesmärgil rohkem probleemsete sihtrühmadega, samas madalama haridusega elanikud peavad oluliseks, et infot levitataks rohkem avalikel üritustel.

Joonis 38. Mil moel peaks politsei ennetustööd tegema (% , N=3850)

Elanikelt küsiti, mida nad on viimase 12 kuu jooksul teinud enda ja oma vara kaitsmiseks. Kui 2017. aastal oli enda vara kaitsmiseks midagi teinud 66% elanikkonnast, siis seekord nende osakaal tõusnud 87%-ni, mis tuleneb osaliselt ilmselt sellest, et eelmises uuringus oli ennetusmeetmete küsimuses vähem valikuvariante.

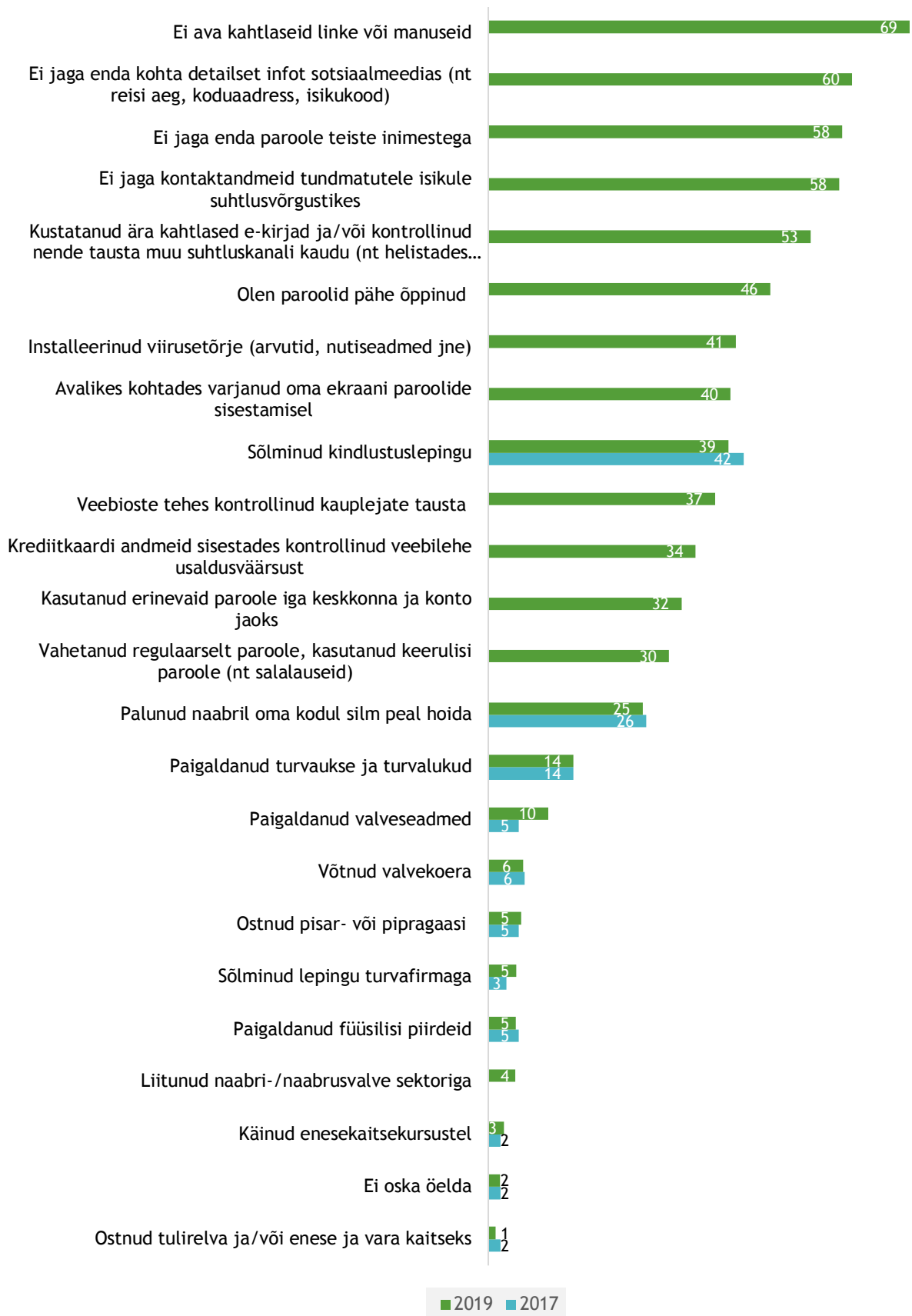
Kõige enam on pööratud tähelepanu kõikvõimalikele küberturvalisuse meetmetele: internetis ei avata kahtlaseid linke või manuseid (69%), ei jagata detailset infot enda kohta sotsiaalmeedias (60%), ei jagata enda parooli teiste inimestega (58%), ei jagata kontaktandmeid tundmatutele isikule suhtlusvõrgustikes (58%), kustutatakse ära kahtlased meilid (53%). Kõige vähem kasutatakse enda ja vara kaitsmiseks ennetusena tulirelva ostmist (2%), käinud enesekaitsekursustel (3%) või liitunud naabrivalvega (5%) (joonis 39).

Turvalisuse suurendamiseks on viimase 12 kuu jooksul keskmiselt enam midagi ette võtnud 15-24-aastased, naised ning kõrgharidusega elanikud.

Kindlustuslepingu on sõlminud keskmiselt enam 25-64-aastased ning kõrgharitud. Naabril on palunud oma kodul silm peal hoida keskmiselt enam naised, 50-74-aastased, eestlased ning kõrgharitud. Turvaukse on keskmiselt enam paigaldanud kesk- või kõrgharitud isikud. Pisar- või pipragaasi on ostnud keskmiselt enam 15-34-aastased ning põhi- või keskharitud elanikud. Valveseadme on paigaldanud keskmiselt enam 25-64-aastased ja kõrgharitud isikud.

Veebikuritegude ennetusega läbi erinevate meetmete tegelevad keskmiselt enam naised, 15-49-aastased, eestlased ning kõrgharidusega elanikud.

Joonis 39. Mida on tehtud enda vara kaitsmiseks viimase aasta jooksul (% , N=3850)

Lisa 1. Rahulolu politsei tööd iseloomustavate aspektidega elupiirkonnas jaoskondade ja aastate lõikes (keskmine 4-palli skaalal, 1= üldse ei ole rahul...4= väga rahul)*

	Ennetustöö läbiviimisega			Tegutsemise tulemuslikkusega			Tegutsemise kiirusega			Ametialaste oskustega			Suhtlemisoskusega			Välise korrektusega			Kättesaadavusega
	2019	2017	2016	2019	2017	2016	2019	2017	2016	2019	2017	2016	2019	2017	2016	2019	2017	2016	2019
Tallinna Kesklinna politseijaoskond	2,9	2,8	2,7	2,9	2,9	2,9	3	2,9	2,7	3,2	3,1	3,1	3,1	3,0	3,0	3,5	3,4	3,3	3,2
Ida-Harju politseijaoskond	3	2,7	2,7	3,0	2,7	2,8	3	2,8	2,7	3,2	3,0	3,0	3,2	3,0	2,9	3,4	3,3	3,2	3,1
Lääne-Harju politseijaoskond	3	2,8	2,6	3,0	2,9	2,8	3	2,8	2,7	3,2	3,1	3,1	3,2	3,1	3,0	3,5	3,4	3,4	3,1
Kagu jaoskond (Võru, Valga, Põlva)	3	2,8	-	2,9	3,0	-	2,9	2,9	2,6	3,2	3,1	-	3,2	3,1	-	3,5	3,4	-	3
Kärdla politseijaoskond	3,5	3,0	2,9	3,4	3,2	3,2	3,4	3,2	3,1	3,5	3,2	3,2	3,5	3,2	3,2	3,7	3,6	3,6	3,6
Jõhvi politseijaoskond	2,7	2,7	2,7	2,8	2,6	2,7	2,9	2,7	2,6	3	2,8	2,8	3,1	2,8	2,8	3,4	3,2	3,2	2,9
Narva politseijaoskond	2,8	2,6	2,6	2,8	2,4	2,5	2,9	2,5	2,5	3	2,6	2,6	3	2,7	2,7	3,2	3,0	2,9	2,9
Paide politseijaoskond	2,9	2,8	2,6	2,8	2,9	2,8	2,8	2,8	2,6	3,2	3,1	3,1	3,2	3,0	2,9	3,5	3,4	3,3	2,9
Haapsalu politseijaoskond	3	2,8	2,7	3,0	2,9	2,8	3	2,9	2,7	3,3	3,2	3,0	3,2	3,2	3,0	3,5	3,5	3,4	3,1
Rakvere politseijaoskond	2,9	2,8	2,7	2,9	2,9	2,8	2,9	2,7	2,7	3,2	3,1	3,0	3,2	3,0	3,0	3,5	3,4	3,3	3,1
Pärnu politseijaoskond	2,9	2,7	2,6	2,9	2,8	2,8	2,9	2,8	2,7	3,2	3,1	3,0	3,2	3,0	3,0	3,4	3,3	3,4	3,1
Rapla politseijaoskond	3,1	2,8	2,6	3,0	2,9	2,7	2,9	2,8	2,7	3,2	3,1	3,0	3,3	3,0	2,8	3,5	3,4	3,3	3
Kuressaare politseijaoskond	3,2	2,9	2,7	3,0	3,1	3,0	3,1	3,0	2,8	3,3	3,2	3,0	3,3	3,1	2,9	3,5	3,4	3,3	3,2
Tartu politseijaoskond	3	2,9	-	3,0	2,9	-	3	2,9	-	3,3	3,1	-	3,2	3,0	-	3,5	3,4	-	3,2
Viljandi politseijaoskond	3	2,7	2,6	3,1	3,0	2,7	3	2,9	2,6	3,4	3,2	3,0	3,3	3,1	3,0	3,5	3,4	3,3	3,2

*Punane- madalam keskmine võrreldes varasema uuringuga, roheline- kõrgem keskmine võrreldes varasema uuringuga, hall- võrdne keskmine võrreldes varasema uuringuga